

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.

Fichas descritivas

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas

**Pablo Ramil Rego
Manuel Antonio Rodríguez Guitián
Javier Ferreiro da Costa
Marco Rubinos Román
Luis Gómez-Orellana Rodríguez
Belén de Nóvoa Fernández
Boris Alejandro Hinojo Sánchez
Susana Martínez Sánchez
Carmen Cillero Castro
Ramón Alberto Díaz Varela
Patricia María Rodríguez González
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB
Universidade de Santiago de Compostela**

USC IBADER
Instituto de Biodiversidade
Agraria e Desenvolvemento Rural

Monografías do IBADER - Lugo 2008

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas

Primeira edición: 2008

Autores: Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóvoa Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

A efectos bibliográficos a obra debe citarse:

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóvoa Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descritivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

Deseño e Maquetación: GI-1934 TTB - IBADER

Fotografía: Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

Ilustracións: GI-1934 TTB - IBADER

ISSN edición Ja dfYgU: 1888-5810

ISSN edición dil ital: 1988-8341

<http://www.ibader.org>

Depósito Legal: C 173-2008

Edita: IBADER. Instituto de de Biodiversidade Agraria e Desenvolvemento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

Copyright: Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvemento Rural (IBADER).

Colabora:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO
I N L U D E S

IBADER
Instituto de Biodiversidade
Agraria e Desenvolvemento Rural

ÍNDICE

Limiar	7
Agradecementos	8
Dedicatoria	8
1. Introducción	11
2. Diagnose e Interpretación dos Hábitats	15
3. Os Grupos de Hábitats de Interese Comunitario en Galicia	
3.1 Hábitats costeiros e vexetación halofítica	29
3.2 Dunas marítimas e continentais	129
3.3 Hábitats de auga doce	181
3.4 Queirogais e matogueiras da zona temperada	245
3.5 Matogueiras esclerófilas	285
3.6 Formacións herbosas naturais e seminaturais	303
3.7 Turbeiras e áreas lamacentas	381
3.8 Hábitats rochosos e covas	447
3.9 Bosques	505
4. Bibliografía	603

**A presente publicación non foi impresa co fin de coidar do medio ambiente e
mostrar unha actitude responsable respecto ao emprego do papel**

A DC 92/43/CEE do Consello, do 21 de maio de 1992, relativa á conservación dos hábitats naturais e da fauna e flora silvestres supuxo un neto e positivo revulsivo na formulación das políticas de conservación nos países da Unión Europea. En España, a situación previa á transposición da directiva viña marcado por unha lexislación transicional, a Lei 4/89 de conservación dos espazos naturais e da flora e fauna silvestres, que trataba de romper a negra historia das décadas anteriores. Esta lei non incorporaba o principio de cautela ou precaución, a pesares de que o mesmo xa fora incorporado dende o ano 1982, pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas a través da Carta Mundial da Natureza. A conservación da natureza gravitaba nunha formulación igualmente tradicional, baseado nunha lista moi reducida de especies catalogadas, e nun sistema de espazos naturais protexidos, que carece da suficiente entidade territorial e cohesión, para constituír unha rede de protección efectiva. Aínda que a Lei 4/89, incorpora na súa redacción o termo “ecosistema”, non asume unha protección real sobre o mesmo, e menos aínda formula unha relación da conservación en relación coa existencia de tipos ou unidades do ecosistema relevantes para a conservación.

A Directiva 92/43/CEE terá que cubrir un amplo e profundo oco na conservación do territorio, instaurando os piares dunha rede de protección da biodiversidade, formulada sobre a existencia e distribución de tipos particulares do ecosistema marcados, ben pola súa configuración biocenótica, o uso humano, ou a súa configuración xeográfica-xeomorfolóxica, os hábitats naturais.

A aprobación da Lei 42/2007 de Patrimonio Natural e Biodiversidade, incorpora de forma definitiva, e sen ambigüidades, as directivas Hábitat e Aves ao ordenamento xurídico español. Fortalecendo o camiño que previamente marcaran as normas comunitarias. Os hábitats naturais adquiren agora un papel relevante nas estratexias e políticas de conservación, tipificándose como infraccións, sen ambaxes, a alteración ou destrución dos hábitats naturais.

No momento de abordar a conservación dos hábitats naturais, e establecer os límites para o seu aproveitamento sostible, é necesario partir dunha correcta diagnose dos tipos de hábitats naturais de interese comunitario, incorporando as variacións territoriais marcadas por condicionantes bioxeográficos ou mesmo culturais. O documento que aquí se presenta tenta cubrir este oco, habida conta das necesidades de coñecemento existentes, entendéndose esta guía coma unha ferramenta aberta a novas incorporacións e revisións, derivadas dunha mellor información científica dispoñible tanto a nivel europeo, estatal e galego.

AGRADECEMENTOS

A información aquí contida é froito do desenvolvemento de diversos proxectos de investigación elaborados nos últimos nove anos polo GI-1934 TTB: Caracterización e seguimento dos hábitats e plantas de importancia comunitaria no extremo setentrional de Galicia (Plan Galego de I+D. Xunta de Galicia. 2001-2004); Valoración de turbeiras e queirogais húmidos dentro da rede de espazos naturais de Galicia (Plan Nacional de I+D+I. Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. 2002-2005); Our Common European Cultural Landscape Heritage (Unión Europea 2004-2007), Avaliación do estado de conservación dos hábitats nos Lugares de Interese Comunitario do espazo litoral-sublitoral das provincias de A Coruña e Lugo (Plan Galego de I+D. Xunta de Galicia. 2001-2004), así como de diversos convenios de colaboración efectuados coa Dirección Xeral de Conservación da Natureza da Xunta de Galicia.

DEDICATORIA

Ao ilustre botánico Baltasar Merino y Román (1845,1917), no centenario da publicación da Flora ilustrada e Descritiva de Galicia (1905-1909).

3.2 DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS

3.2 DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS

A grande lonxitude do litoral europeo e a súa exposición a ventos dominantes de compoñente W favorece a formación de complexos dunares de morfoloxía e extensión moi variables. Como a maioría deles se forman en tramos costeiros de relevo suave, en moitas ocasións serviron como lugar de fundación de asentamentos humanos xa dende épocas prehistóricas. En épocas recentes, a súa eliminación ou modificación ambiental grave continuou ata o punto de que grande parte deles desapareceron, principalmente nas áreas de atracción turística, como é o caso de diversos tramos das costas mediterráneas.

Aínda que quizais menos coñecidos, tamén existen campos de dunas no interior do continente europeo (depósitos de loess), formados durante as fases frías do Pleistoceno, cando grande parte de Europa se achaba cuberta por extensos mantos de xeo. As peculiares condicións da súa formación unidas ao feito de que conteñen unha valiosa información paleoambiental convérteos nun tipo de formación xeolóxica de gran valor. Ademais, dende o punto de vista ecolóxico os devanditos depósitos constitúen o biótomo de comunidades vexetais e especies de flora e fauna peculiares, en certa medida emparentadas coas dunas costeiras. A pesar de todo iso, na Europa continental foi frecuente o aproveitamento deste tipo de complexos dunares para a obtención de áridos para a construción, polo que algúns se atopan nunha situación precaria de conservación.

Consciente de toda esta problemática, incluíuse no Anexo I da Directiva 92/43/CEE un apartado específico dedicado aos complexos dunares litorais e interiores. No territorio galego soamente están representados os casos litorais, dado que non existen, a diferenza doutras áreas peninsulares ou centroeuropeas, depósitos dunares interiores. Dentro deste grande grupo de hábitats a Directiva establece tres grandes subgrupos, **21. Dunas marítimas das costas atlánticas, do mar do Norte e do Báltico**, **22. Dunas marítimas das costas mediterráneas** e **23. Dunas continentais, antigas e descalcificadas**, dos que soamente os dous primeiros están presentes en Galicia.

Grupos de Hábitats do Anexo I da DC 92/43/CEE presentes en Galicia	
2. DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS	
21. Dunas marítimas das costas atlánticas, do mar do Norte e do Báltico.	●
22. Dunas marítimas das costas mediterráneas.	●
23. Dunas continentais, antigas e descalcificadas.	

Grupo de hábitat presente en Galicia [●]

Táboa 11.- Subgrupos de hábitats de dunas marítimas e continentais establecidos no Anexo I da DC 92/43/CEE e distribución no territorio de Galicia.

As dunas marítimas están formadas pola acumulación dos materiais areosos e bioxénicos arrastrados polas correntes mariñas ata a liña de costa, onde a diminución da enerxía da ondada favorece a súa deposición e acumulación, dando lugar ás praias de area. Paralelamente, a acción modeladora e de transporte do vento distribúeos en dirección ao continente, conformando o sistema dunar que se sitúa por detrás da praia.

Ao igual que nos outros hábitats costeiros, as praias presentan unha sectorización determinada pola dinámica mareal e que determina o seu grao de humectación e inundación, diferenciándose tres zonas: unha máis externa, permanentemente inundada e sometida ás forzas de turbulencia; unha segunda de anchura variable comprendida entre os niveis de baixamar e marea alta, que

permanece húmida a maior parte do tempo; e unha terceira situada na parte máis interna e elevada da praia, unicamente alcanzada pola auga durante as mareas extremas e os temporais, que establece a transición cara ao sistema dunar.

A sectorización do sistema dunar para a costa cantabro-atlántica establece catro entidades xerodunares dispostas normalmente ao longo dun eixe perpendicular á liña de costa: duna embrionaria e pé de duna, cordón principal de duna primaria e secundaria, duna estabilizada terciaria aforestal e duna estabilizada forestal, cada unha delas cunha flora e vexetación particulares.

A duna embrionaria (Nat2000 2110), sitúase en contacto directo coa parte máis elevada da praia, é a máis rica en sales solubles e a flora característica (*Cakile maritima*, *Atriplex prostrata*, *Euphorbia pepelis*, etc.) aparece especialmente adaptada á alta salinidade existente e á inestabilidade do substrato. Por detrás fórmase a crista da duna ou Duna Primaria (Nat2000 2120), colonizada por gramíneas rizomatosas (*Elymus farctus*, *Ammophila arenaria*) que desempeñan un papel crucial como fixadores da area. Cara ao interior do continente as condicións de estabilidade do substrato e a diminución da salinidade posibilitan o asentamento dun maior elenco de especies, incrementándose o contido en materia orgánica no chan dunar que adquire unha coloración gris característica que dá nome á Duna costeira fixa con Vexetación Herbácea ("dunas grises") (Nat2000 2130 *) con especies características como *Iberis procumbens*, *Armeria pungens*, *Artemisia crithmifolia*, *Scrophularia frutescens*, *Helichrysum picardii*, *Silene littorea*, etc.

Nas áreas dunares nas que o substrato atopa máis empobrecido en sales e con menor contido en carbonatos poden desenvolverse especies arbóreas, como a sobreira (*Quercus suber*), o érbedo (*Arbutus unedo*) ou o loureiro (*Laurus nobilis*). Por outra banda, no interior das dunas poden existir zonas que se manteñen permanentemente húmidas en profundidade grazas a achegas freáticas de auga mariña ou continental, favorecendo a aparición de especies higrófilas como *Juncus acutus*, *Scirpus holoschoenus*, *Thypha latifolia* e formacións arboradas de *Salix* spp., entre outras, sobre solos de texturas areosas e con certo contido en materia orgánica. Este hábitat atópase tipificado no Anexo I como Depresións Intradunares Húmidas (Nat2000: 2190).

Distribución idealizada de hábitats do sistema praia-duna-lagoa en Galicia

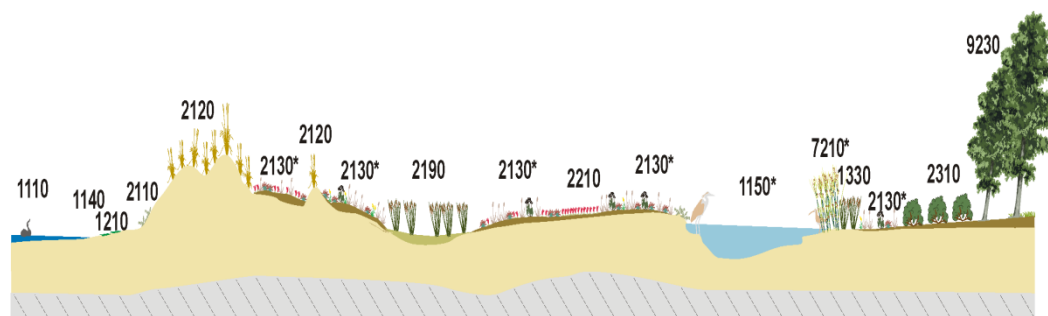

Figura 8. – Distribución idealizada de hábitats do sistema praia-duna-lagoa en Galicia

No relativo á distribución na Rede Natura 2000 dos hábitats pertencentes ao grupo Dunas marítimas e continentais, os tipos Nat2000 2110 – Dunas móbiles embrionarias e Nat2000 2120 – Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* ("dunas brancas") son os se repiten en máis lugares da Rede Natura 2000, en concreto e para ambos tipos de hábitats, están descritos en 21 Lugares de Importancia Comunitaria (LIC) e 11 Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA).

Centrándose nos hábitats tipificados como prioritarios do Anexo I da DC 92/43/CEE, os tipos Nat2000 2130* – Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea ("dunas grises") e Nat2000 2150* – Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*), débese facer constar a disparidade existente en canto á súa distribución na Rede Natura 2000 en Galicia. No primeiro caso (Nat2000 2130*) é posible atopar ao hábitat nun total de 18 LIC e 9 ZEPA, mentres que o segundo (Nat2000 2150*) posúe unha distribución máis restrinxida, localizándose unicamente en 9 LIC e 6 ZEPA.

En canto aos hábitats do subgrupo dunas continentais, presentan unha distribución reducida entre os lugares da Rede Natura 2000. Neste sentido o tipo Nat2000 2260 – Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia* é o que mostra unha menor frecuencia nos diferentes LIC e ZEPA en Galicia, con 8 e 6 lugares respectivamente.

A superficie ocupada polos diferentes hábitats do grupo Dunas marítimas e continentais na Rede Natura 2000 é certamente reducida en varios tipos, tanto nas dunas marítimas como nas continentais. Nos tipos de hábitats Nat2000 2110 – Dunas móbiles embrionarias, Nat2000 2230 – Dunas con céspedes de *Malcomietalia* e Nat2000 2260 – Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia* a superficie non supera as 50 ha. Destaca o tipo Nat2000 2230, presente unicamente na Rexión Bioxeográfica Atlántica en Portugal e Galicia, onde a súa superficie estimada é menor a 10 ha distribuída na súa maioría polo tramo litoral atlántico.

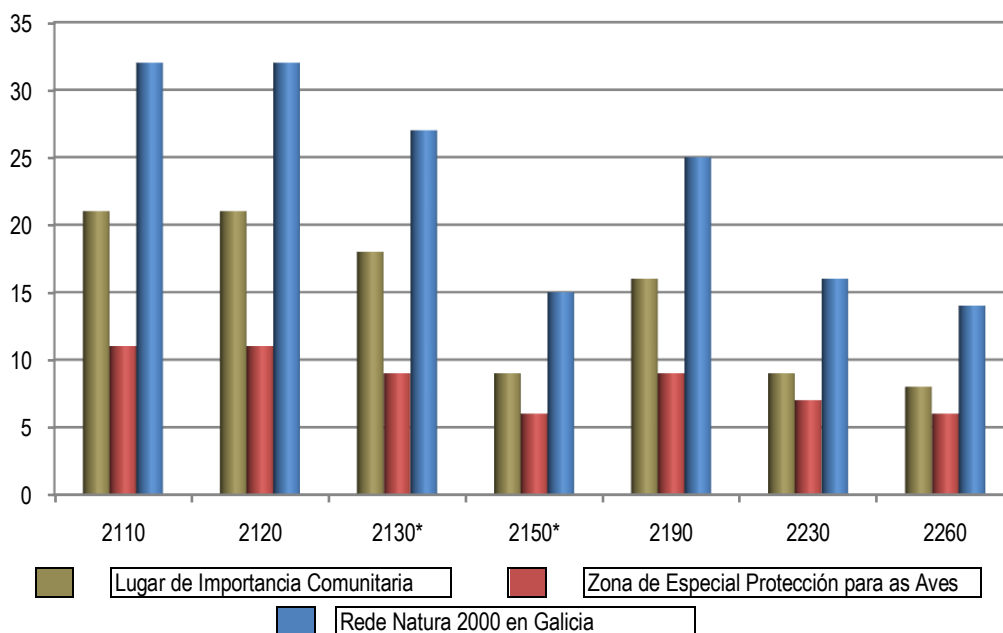
Ten interese atender á superficie dos hábitats tipificados como prioritarios dentro do grupo de Dunas marítimas e continentais, os tipos Nat2000 2130* – Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea ("dunas grises") e Nat2000 2150* – Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*). Estes hábitats sitúanse en primeiro e segundo lugar respectivamente dentro da estimación da súa superficie na Rede Natura 2000 en Galicia, con ao redor de 1.800 ha no caso do Nat2000 2130* e sobre as 800 ha no tipo Nat2000 2150*.

Distribución do hábitat Nat2000 2230 – Dunas con céspedes de *Malcomietalia*

Figura 9. – Distribución europea do hábitat de interese comunitario Nat2000 2230 – Dunas con céspedes de *Malcomietalia* Fte. EEA

Distribución dos hábitats do Anexo I da DC 92/43/CEE na Rede Natura 2000

Habitat	LIC	ZEPA	RN2000
2110	21	11	32
2120	21	11	32
2130 *	18	9	27
2150 *	9	6	15
2190	16	9	25
2230	9	7	16
2260	8	6	14

Figura 10.- Número de espazos Rede Natura 2000 con presenza de hábitats de interese comunitario do grupo Hábitats Dunas marítimas e continentais na Rede Natura 2000 en Galicia

Superficie dos hábitats do Anexo I da DC 92/43/CEE na Rede Natura 2000

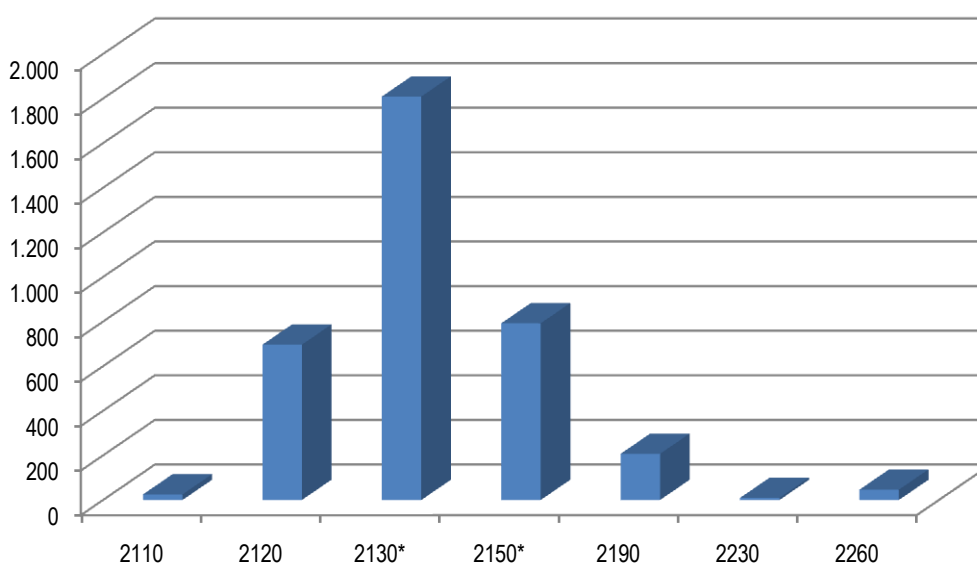

Figura 11 - Superficies en hectáreas dos hábitats de interese comunitario do grupo Dunas marítimas e continentais na Rede Natura 2000 en Galicia

DUNAS ATLÁNTICAS, DO MAR DO NORTE E BÁLTIICO

A gran lonxitude e complexidade da costa galega favorece a presenza dun grande número de complexos de dunas litorais, algúns deles de elevada importancia xeomorfolóxica no contexto ibérico, como as existentes no Parque Natural do Complexo dunar de Corrubedo e lagoas de Carregal e Vixán. Na maior parte dos casos, estes complexos dunares albergan representacións de hábitats que están incluídos dentro do apartado **21. Dunas marítimas das costas atlánticas, do mar do Norte e do Báltico**, como son os casos de **Nat2000 2110 - Dunas móbiles embrionarias**, **Nat2000 2120 - Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)**, **Nat2000 2130* - Dunas costeiras fixa con vexetación herbácea (dunas grises)**, **Nat2000 2150* - Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)** e **Nat2000 2190 - Depresións intradunares húmidas**.

A pesar de que dentro deste apartado do Anexo I da Directiva 92/43/CEE existe unha categoría de dunas arboradas das rexións atlántica, boreal e continental, non se consideran incluídos nel os sistemas de dunas costeiras estabilizadas por piñeirais de *Pinus pinaster* existentes en Galicia, xa que as devanditas formacións arboradas proceden de reforestacións recentes sobre antigas dunas grises ou matogueiras da Clase *Calluno-Ulicetea* desenvolvidas sobre dunas descalcificadas. Outras categorías que integran esta unidade non se consideran presentes en Galicia dado que a súa vexetación característica non está presente neste territorio ou por tratarse de tipos de hábitats que son exclusivos de determinadas áreas xeográficas.

Lista de Hábitats do Anexo I da DC 92/43/CEE

2. DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS

Código	Designación oficial	G
21. Dunas marítimas das costas atlánticas, do mar do Norte e do Báltico		
2110	Dunas móbiles embrionarias	●
2120	Dunas móbiles litorais con <i>Ammophila arenaria</i> (dunas brancas)	●
2130	★ Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)	●
2140	★ Dunas fixas descalcificadas con <i>Empetrum nigrum</i> .	
2150	★ Dunas fixas descalcificadas atlánticas (<i>Calluno-Ulicetea</i>)	●
2160	Dunas con <i>Hippophae rhamnoides</i>	
2170	Dunas con <i>Salix repens</i> spp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)	
2180	Dunas arboradas das rexións atlánticas, continental e boreal	
2190	Depresións intradunares húmidas	●
21A0	Machairs (* en Irlanda)	

Código do hábitat segundo Natura-2000 [Código]. Hábitat prioritario [★]. Hábitat presente en Galicia [●]

Táboa 12.- Hábitats de Dunas marítimas das costas Atlánticas, do mar do Norte e do Báltico segundo o Anexo I da Directiva 92/43/CEE.

DUNAS MARÍTIMAS DAS COSTAS MEDITERRÁNEAS

No apartado dedicado ás formacións dunares de carácter mediterráneo soamente se recoñeceu a presenza en Galicia de dous dos sete tipos de hábitats incluídos no Anexo I da Directiva 92/43/CEE: trátase dos tipos **Nat2000 2230 - Dunas con céspedes do *Malcomietalia*** e **Nat2000 2260 - Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia***.

Lista de Hábitats do Anexo I da DC 92/43/CEE		
2. DUNAS MARÍTIMAS E CONTINENTAIS		
Código	Designación oficial	G
22. Dunas marítimas das costas mediterráneas		
2210	Dunas fixas litorais do <i>Crucianellion maritimae</i>	
2220	Dunas con <i>Euphorbia terracina</i>	
2230	Dunas con céspedes do <i>Malcomietalia</i>	●
2240	Dunas con céspedes do <i>Brachypodietalia</i> e de plantas anuais	
2250	★ Dunas litorais con <i>Juniperus</i> spp.	
2260	Dunas con vexetación esclerófila do <i>Cisto-Lavanduletalia</i>	●
2270	★ Dunas con bosques de <i>Pinus pinea</i> e/ou <i>Pinus pinaster</i>	

Código do hábitat segundo Natura-2000 [Código]. Hábitat prioritario [★]. Hábitat presente en Galicia [●]

Táboa 13.- Hábitats de Dunas marítimas das costas mediterráneas segundo o Anexo I da Directiva 92/43/CEE.

2 Dunas marítimas e continentais

2110 Dunas móbiles embrionarias

Correspondencias

Paleartic	16.211.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	Embryonic shifting dunes.
Galego	Dunas móbiles embrionarias

Denominación vulgar

Galego	Praias, dunas.
Castelán	Playas, dunas.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Formacións costeiras que constitúen os estadios primarios dos sistemas dunares baixo forma de depósitos de area rizada ou ondulada situados na parte alta das praias ou a xeito de cintura cinguida ao pé dos grandes sistemas de dunas.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Áreas de contacto entre as praias e os sistemas dunares nos que se produce a formación das dunas móbiles.

Fisionomía e estrutura.

Depósitos areosos cubertos por unha vexetación pouco densa dominadas por plantas gramínoideas, crasas ou cubertas por unha densa pilosidade adaptadas a vexetar sobre substratos móbiles.

Variabilidade.

Este tipo de hábitat presenta unha grande uniformidade ao longo da súa área de distribución.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

16.2111: *Elymus farctus* (= *Agropyron junceum*), *Leymus arenarius*, *Honkenya peploides*. **16.2112:** *Anthemis maritima*, *Anthemis tomentosa*, *Euphorbia peplis*, *Medicago marina*, *Otanthus maritimus*, *Sporobolus pungens*.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Elymus farctus, *Euphorbia peplis*, *Honkenya peploides*, *Medicago mariñar*, *Otanthus maritimus*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Non se coñecen

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE AMMOPHILETEA

Orde Ammophiletalia

Alianza Ammophilion australis

Subalianza Ammophilenion australis

As. *Otantho maritimi-Ammophiletum australis*

Alianza Agropyro-Minuartion peploidis

Subalianza Agropyro-Minuartienion peploidis

As. *Euphorbio paraliae-Agropyretum junceiformis*

Orde Crucianelletalia maritimae

Alianza Euphorbio portlandicae-Helichryson maritimae

As. *Festuco arenariae-Crucianelletum maritimae*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto con dunas primarias ou brancas (2120) cara ao interior e con medios areosos mariños (1140) e vexetación anual sobre argazos(1210) cara ao mar.

2 Dunas marítimas e continentais

2110 Dunas móbiles embrionarias

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat presente nos países ribeiráns do Océano Atlántico, Mar Báltico, Mar do Norte e Mar Mediterráneo.

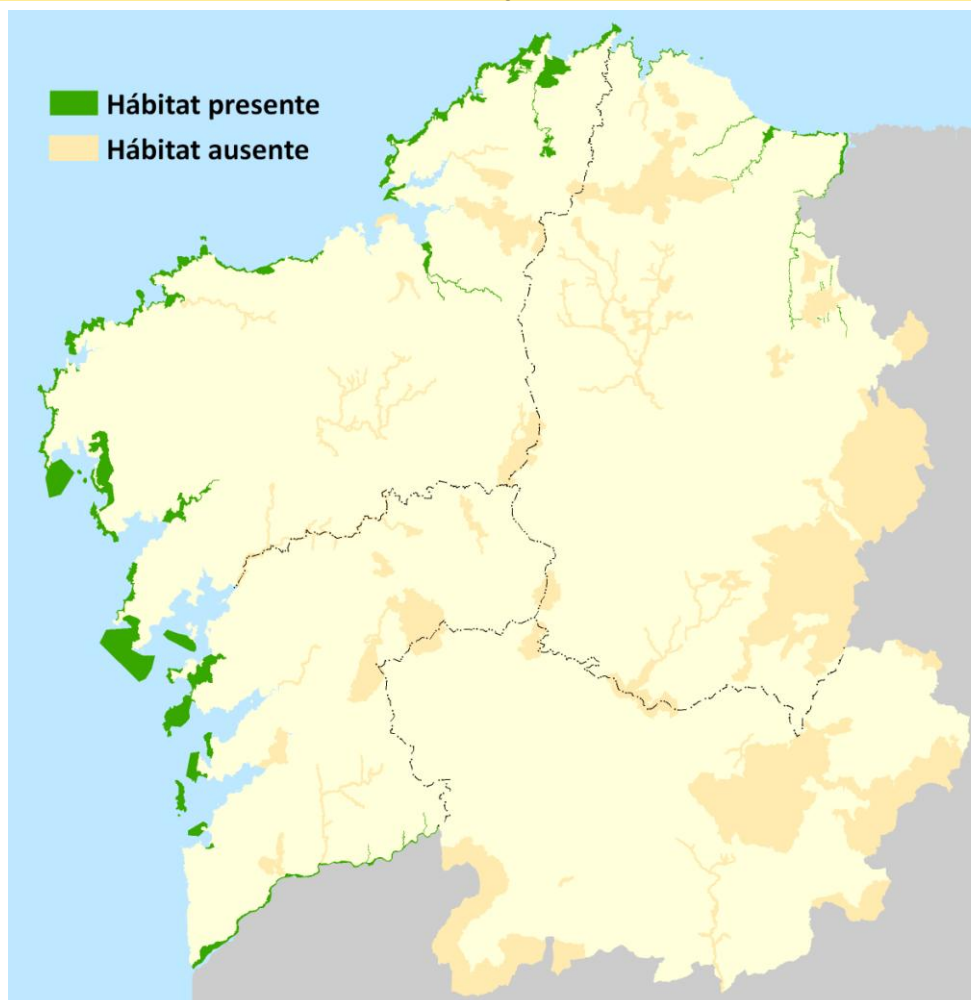
Distribución en Galicia

Hábitat amplamente distribuído ao longo do litoral galego.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Hábitat representado en grande parte dos espazos costeiros.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

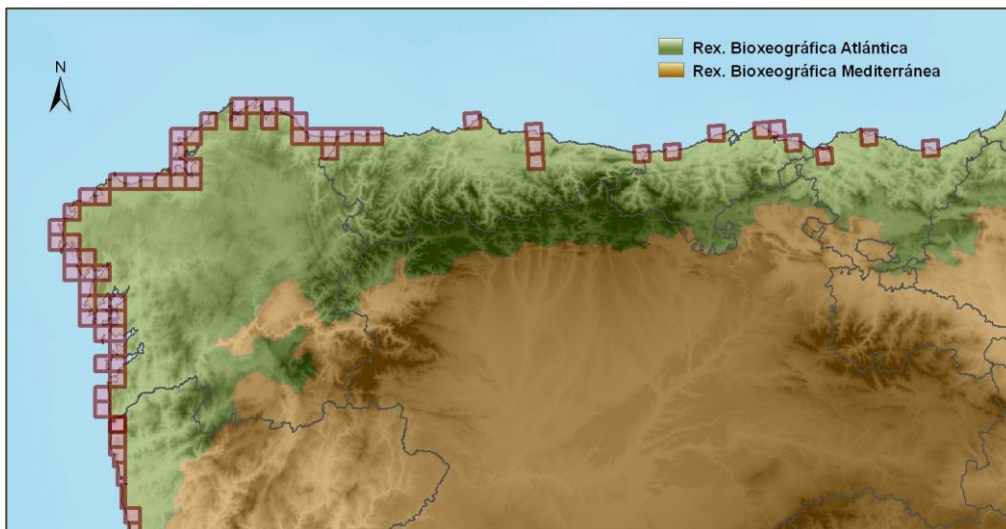

2 Dunas marítimas e continentais

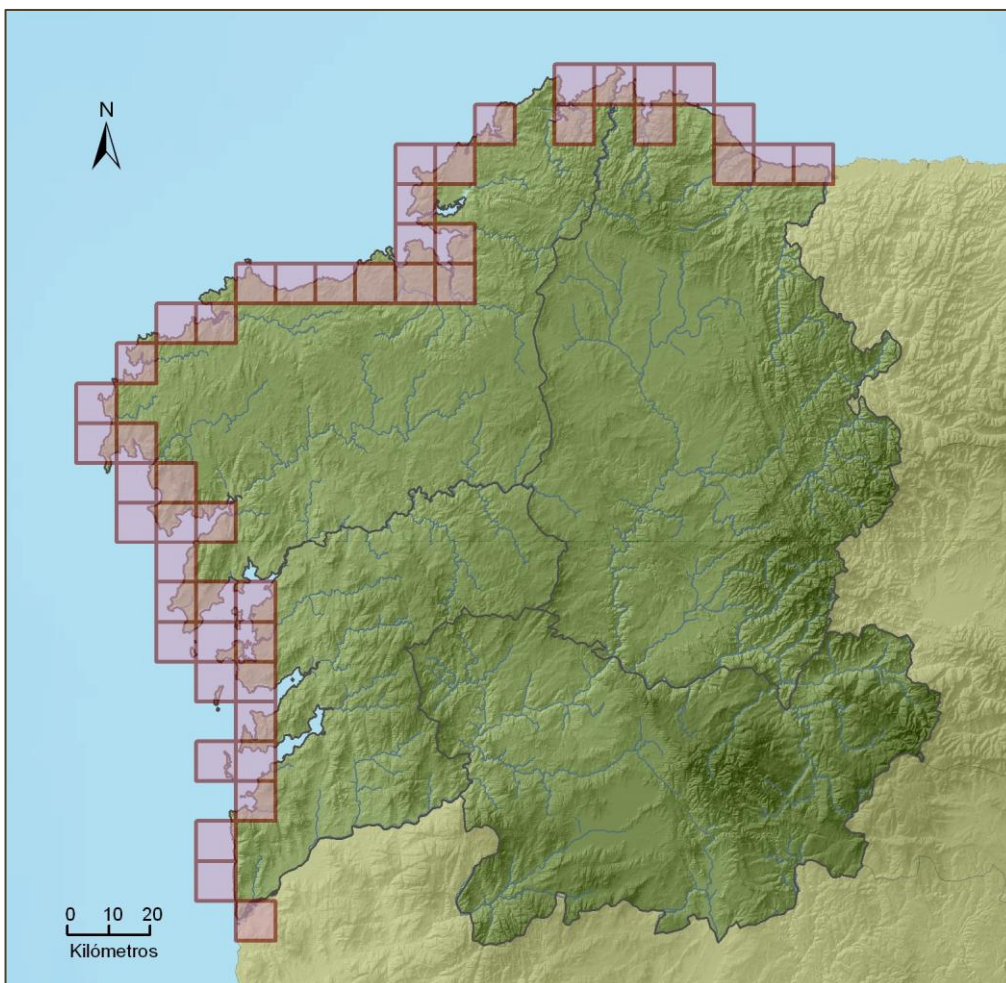
2110 Dunas móbiles embrionarias

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2110 Dunas móbiles embrionarias

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C ●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C ●	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C ●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu ●	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	As Catedrais	Lu ●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po ●
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po ●
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu ●	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu ●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C ●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu ●	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu ●	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu ●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu			

2 Dunas marítimas e continentais

2110 Dunas móbiles embrionarias

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Vista parcial dunha fronte dunar na que se aprecia o hábitat de "2110 Dunas móbiles embrionarias" (Praia de Ponzos, Narón).

Detalle de fronte dunares embrionarias na Praia da Ladeira (Ribeira).

2 Dunas marítimas e continentais

2110 Dunas móbiles embrionarias

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Os areais costeiros en xeral foron utilizados dende antigo para a provisión de area destinada á construción. A partir de principios do pasado século xeneralizouse a utilización das praias como lugar de baño e destino turístico. Este tipo de uso segue hoxe en día compatibilizándose coa pesca deportiva.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A composición florística e cobertura da vexetación que caracteriza este tipo de hábitat son indicadores fiables do seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

A limpeza periódica dos areais costeiros que se realiza en gran parte das praias de Galicia así como o acceso incontrolado de usuarios e vehículos a motor ata a primeira fronte das praias, afectan moi negativamente a este tipo de hábitat. A creación de accesos permanentes aos areais utilizando obras de fábrica destrúe, con moita frecuencia, representacións deste tipo de hábitat.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

O control do acceso a pé ás praias e a regulación do tránsito de vehículos sobre a vexetación dos sistemas dunares contribúen a manter nun estado de conservación favorable este tipo de hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1970, 1972), Castroviejo (1972), Géhu (1975a), Losa (1975), Guitián (1984, 1989), Valdés-Bermejo & Silva-Pando (1986), Soñora (1989), Guitián & Guitián (1990), Izco et al. (1993), Sánchez (1991, 1995), Díaz González & Fernández Prieto (1994, 2002), Izco & Sánchez (1996), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Correspondencias

Paleartic	16.212.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	Shifting dunes along the shoreline with <i>Ammophila arenaria</i> (white dunes).
Castelán	Dunas móbiles de litoral con <i>Ammophila arenaria</i> (dunas brancas)

Denominación vulgar

Galego	Dunas móbiles.
Castelán	Dunas brancas, dunas móbiles.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Dunas móbiles que conforman a fronte dunar cara ao mar (16.2121, 16.2122 e 16.2123). *Ammophilion arenariae*, *Zygophyllion fontanesii*.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Cordóns dunares que configuran o primeiro tramo cara ao mar dos sistemas de dunas costeiras.

Fisionomía e estrutura.

Conxunto de elevacións e depresións causados polas brisas mariñas que cambian de configuración (móbiles) co paso do tempo. Atópanse colonizadas en maior ou menor medida, en función da intensidade dos ventos costeiros, por especies gramínoideas (*Ammophila arenaria* subsp. *australis*, *Elymus farctus* subsp. *boreali-atlanticus*) entre as que adoitan estar presentes outras como *Otanthus maritimus*, *Eryngium maritimum*, *Euphorbia paralias*, *Calystegia soldanella*, etc.

Variabilidade.

Hábitat pouco variable no territorio galego.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

16.2121: *Ammophila arenaria*, *Calystegia soldanella*, *Eryngium maritimum*, *Euphorbia paralias*, *Leymus arenarius*, *Otanthus maritimus*. **16.2122:** *Ammophila arenaria*, *Anthemis maritima*, *Cutandia maritima*, *Echinophora spinosa*, *Eryngium maritimum*, *Euphorbia paralias*, *Medicago marina*. **16.2123:** *Androcymbium psammophilum*, *Convolvulus caput-medusae*, *Cyperus capitatus*, *Euphorbia paralias*, *Ononis natrix*, *Polycarpea nivea*, *Polygonum maritimum*, *Zygophyllum fontanesii*.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Ammophila arenaria subsp. *australis*, *Agropyron junceum*, *Calystegia soldanella*, *Euphorbia paralias*, *Eryngium maritimum*, *Otanthus maritimus*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Non se coñecen

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE AMMOPHILETEA

Orde Ammophiletalia

Alianza *Ammophilion australis*

Subalianza *Ammophilenion australis*

As. *Otantho maritimi-Ammophiletum australis*

Alianza *Agropyro-Minuartion peploidis*

Subalianza *Agropyro-Minuartienion peploidis*

As. *Euphorbio paraliae-Agropyretum junceiformis*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto, polo xeral, con fondos areosos descubertos en baixamar (1140), vexetación pioneira sobre argazos (1210) e dunas grises (2130*). Máis raramente faino con dunas descalcificadas (2150*), matogueiras xerófilas de *Cisto-Lavanduletea* (2260), depresións intradunares húmidas (2190) ou afloramentos rochosos silíceos (8220).

Vista aérea da Praia de Traba (Laxe) na que é posible diferenciar a fronte dunar móbil entre a praia e os sistemas dunares estabilizados.

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat presente nos países ribeiráns do Océano Atlántico, Mar Báltico, Mar do Norte e Mar Mediterráneo.

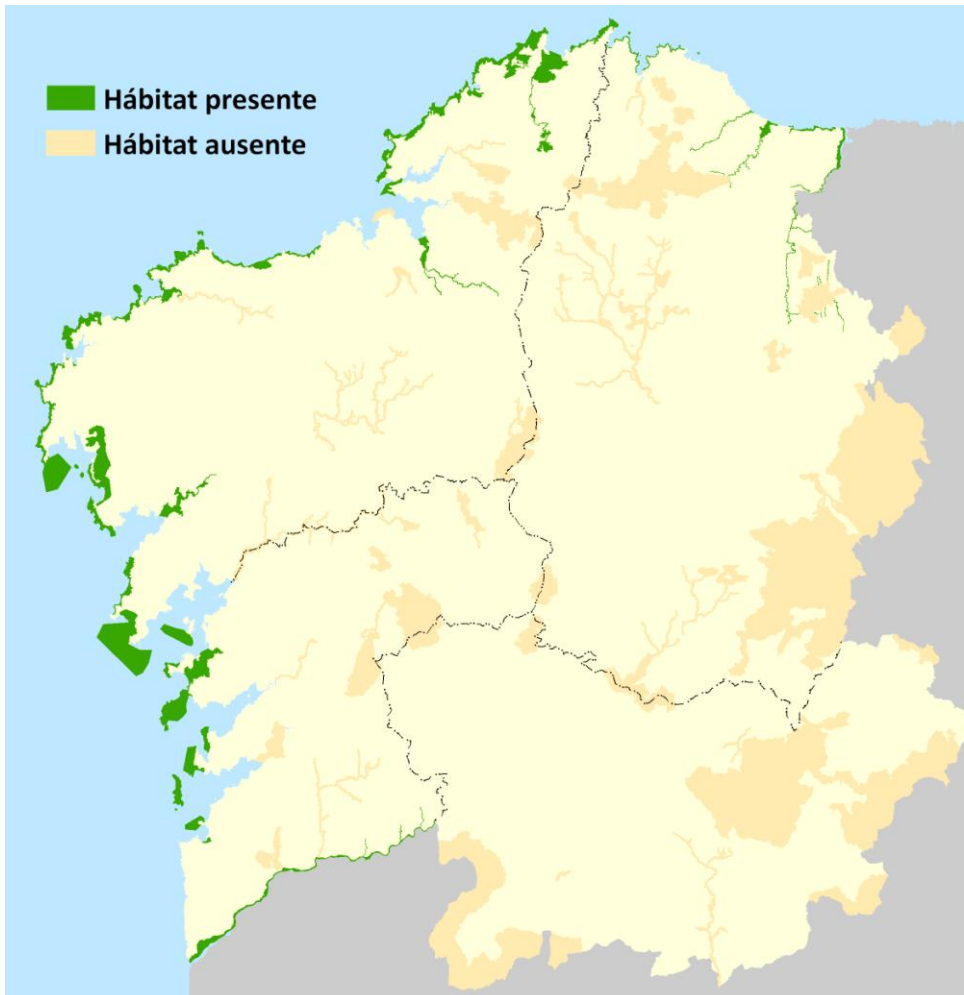
Distribución en Galicia

Hábitat amplamente distribuído ao longo dos sistemas dunares do litoral.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente en grande parte dos espazos costeiros.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

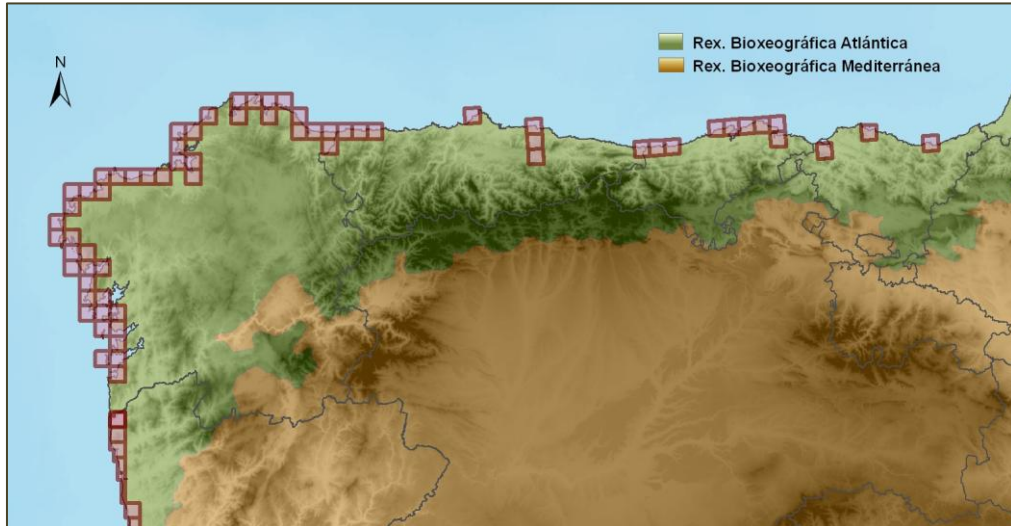

2 Dunas marítimas e continentais

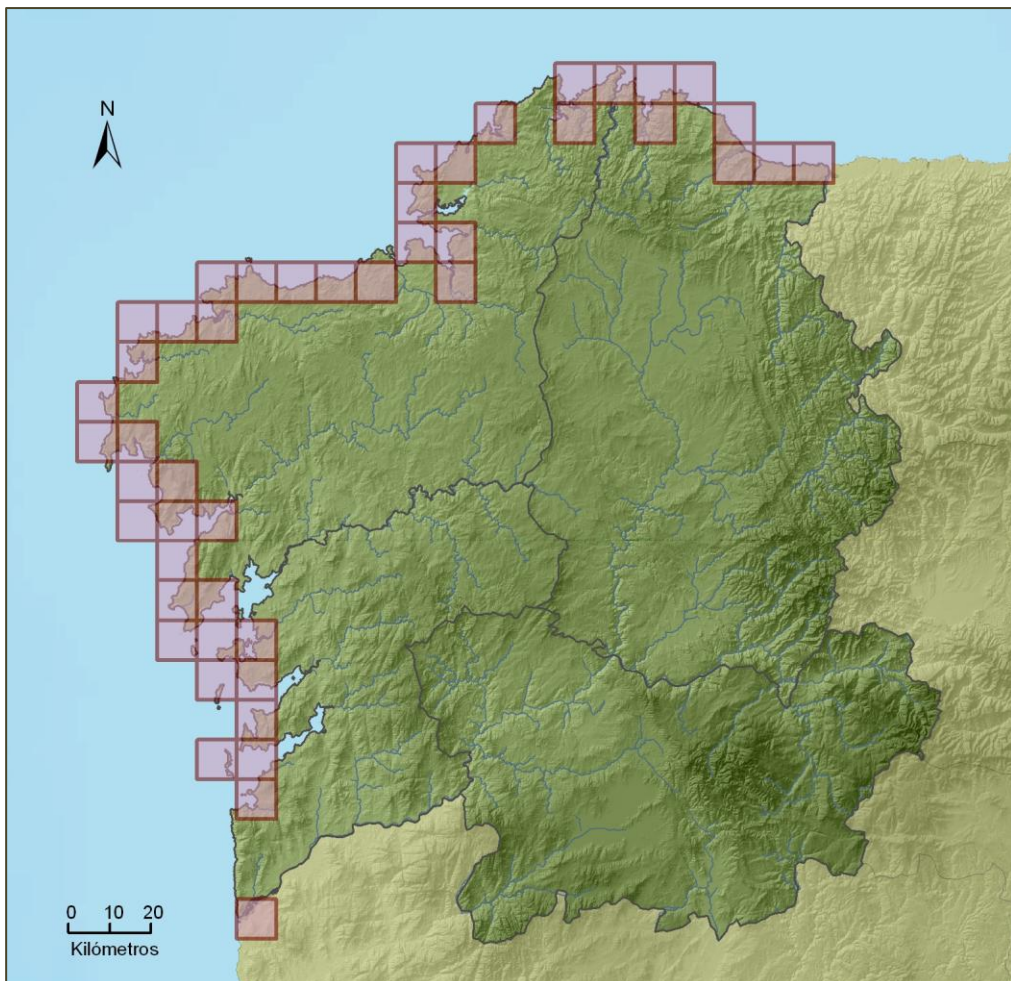
2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C ●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C ●	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C ●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu ●	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	As Catedrais	Lu ●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po ●
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po ●
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu ●	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu ●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C ●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu ●	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu ●	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu ●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu			

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Detalle do sistema de dunas brancas (hábitat "2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria*") da Praia da Ladeira (Ribeira).

Fronte dunar móbil da Praia de Morouzos (Ortigueira), representación do hábitat "2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria*".

2 Dunas marítimas e continentais

2120 Dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (dunas brancas)

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Os areas costeiros en xeral foron utilizados dende antigo para a provisión de area destinada á construción. A partir de principios do pasado século xeneralizouse a utilización das praias como lugar de baño e destino turístico. Este uso continúa afectando, na maioría das praias de Galicia, ás representacións deste tipo de hábitat.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

O grao de cobertura da vexetación e a súa composición florística e a fisionomía xeral do hábitat son excelentes indicadores do seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

O tránsito de persoas e vehículos a través dos sistemas dunares repercute negativamente sobre o estado de conservación deste tipo de hábitat. O abandono de desperdicios, a extracción de area e a construción de vivendas e instalacións recreativas leva consigo a súa desaparición ou alteración grave.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A minimización que os efectos do tránsito humano e o seu uso como lugar de recreo producen nos sistemas dunares contribúe á súa conservación nun estado favorable.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1972), Valdés-Bermejo & Silva-Pando (1986), Izco et al. (1988, 1989, 1992, 1993, 2000), Guitián (1989), Soñora (1989), Guitián et al. (1989), Guitián & Guitián (1990), Izco (1992), Sánchez Fernández (1991, 1995), Díaz González & Fernández Prieto (1994, 2002), Izco & Sánchez (1996), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Correspondencias

Palaearctic	16.221 a 16.227.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	Fixed coastal dunes with herbaceous vegetation (grey dunes).
Castelán	Dunas costeras fijas con vexetación herbácea (dunas grises)

Denominación vulgar

Galego	Dunas fixas.
Castelán	Dunas grises.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Dunas fixas, estabilizadas e colonizadas por vexetación herbácea máis ou menos densa que crece entre alfombras de liques e brións, das costas atlánticas (e da Canle da Mancha) entre o Estreito de Xibraltar e Cap Blanc Nez, e das costas do Báltico e Mar do Norte. No caso da costa termo-atlántica, inclúese en *Euphorbio-Helichryson* (16.222 - litoral termo-atlántico ata a Bretaña Francesa) e *Crucianellion maritimae* (16.223 - dende o Estreito de Xibraltar ata Cabo Prior-Galicia).

Subtipos:

- 16.221: Dunas grises con céspedes e comunidades de *Galio-Koelerion albescentis* (*Koelerion albescentis*), *Corynephorion canescentis* p., *Sileno conicae-Cerastion semidecandri*.
- 16.222: Dunas grises Biscaíñas (*Euphorbio-Helichryson stoechadis*).
- 16.223: Dunas grises termo-atlánticas (*Crucianellion maritimae*).
- 16.225: Pasteiros de dunas atlánticas (*Mesobromion*).
- 16.226: Orlas herbáceas de dunas atlánticas: *Trifolio-Geranietea sanguinei*: *Galio maritimi-Geranium sanguinei*, *Geranium sanguineum* formations.
- 16.227: Comunidades anuais gramínoideas sobre dunas (*Thero-Airion* p., *Nardo-Galium saxatile* p., *Tuberarion guttatae* p.)

A vexetación pode presentar un aspecto próximo a pradarias gramínoideas, pasteiros abertos terofíticos ou estar dominada por brións e liques; o contido en calcio (Ca^{2+}) pode variar moito e polo xeral diminúe co tempo e os estadios da sucesión cara a sistemas de dunas pardas (matogueiras sobre dunas).

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Sistemas dunares costeiros con escasa ou nula mobilidade do substrato areoso, situadas en posición intermedia entre as "dunas brancas" e as "dunas pardas".

Fisionomía e estrutura.

Trátase de dunas estables cubertas por vexetación dominada por liques, brións e plantas vasculares herbáceas que en conxunto presenta unha cobertura moi elevada. Entre os cormófitos máis característicos pódense citar *Helichrysum picardii*, *Artemisia crithmifolia*, *Othanthus maritimus*, *Scrophularia frutescens*, *Crucianella maritima*, *Pancratium maritimum*, *Leontodon taraxacoides*, *Ammophila arenaria* subsp. *australis*, *Eryngium maritimum*, *Medicago mariñar*, *Linaria caesia* subsp. *decumbens*, etc.

Variabilidade.

Nas áreas de tendencia máis xeroterma obsérvase a presenza de *Corema album*.

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Líquens:

Cladonia spp.

Bríons:

Tortula ruraliformis

Plantas:

Aira spp., *Anacamptis pyramidalis*, *Bromus hordeaceus*, *Carex arenaria*, *Cerastium* spp., *Corynephorus canescens*, *Erodium glutinosum*, *Erodium lebelii*, *Galium verum*, *Gentiana campestris*, *Gentiana cruciata*, *Koeleria* spp., *Milium scabrum*, *Myosotis ramosissima*, *Ononis repens*, *Phleum arenarium*, *Polygala vulgaris* var. *dunensis*, *Silene conica*, *Silene otites*, *Trifolium scabrum*, *Tuberaria guttata*, *Viola curtisii*, *Viola rupestris* var. *arenaria*.

Especies indicadoras para Galicia

Líquens:

Cladonia spp.

Plantas:

Ammophila arenaria subsp. *australis*, *Artemisia crithmifolia*, *Corema album*, *Crucianella maritima*, *Eryngium maritimum*, *Helichrysum picardii*, *Leontodon taraxacoides*, *Linaria caesia* subsp. *decumbens*, *Medicago marina*, *Othanthus maritimus*, *Pancratium maritimum*, *Scrophularia frutescens*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

*Omphalodes littoralis**, *Spiranthes aestivalis*.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE AMMOPHILETEA

Orde Crucianelletalia maritimae

Alianza Crucianellion maritimae

Subalianza Helichryson picardii

As. *Scrophulario-Vulpium*

CLASE KOELERIO-CORYNEPHORETEA

Orde Corynephoretalia canescentis

Alianza Koelerion albescentis

As. *Linario polygalifoliae-Corynephoretum canescentis*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto, polo xeral, con dunas brancas (2120), dunas descalcificadas (2150*) e queirogais secos europeos (4030). Máis raramente faiño con afloramentos rochosos silíceos (8220) ou formacións de megaforbios éutrofos (6430).

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat presente nos países ribeiráns do Océano Atlántico, Mar Báltico, Mar do Norte e Mar Mediterráneo.

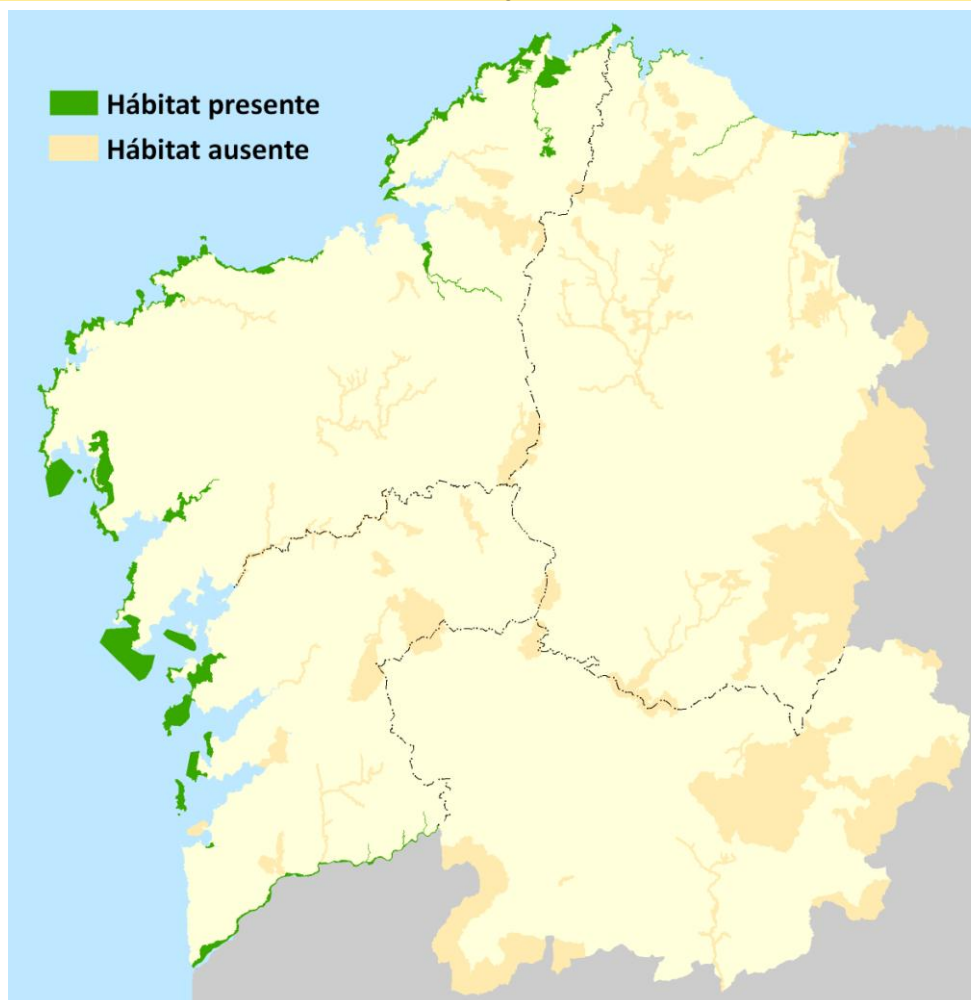
Distribución en Galicia

Hábitat amplamente distribuído ao longo dos sistemas dunares do litoral.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente en grande parte dos espazos costeiros.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

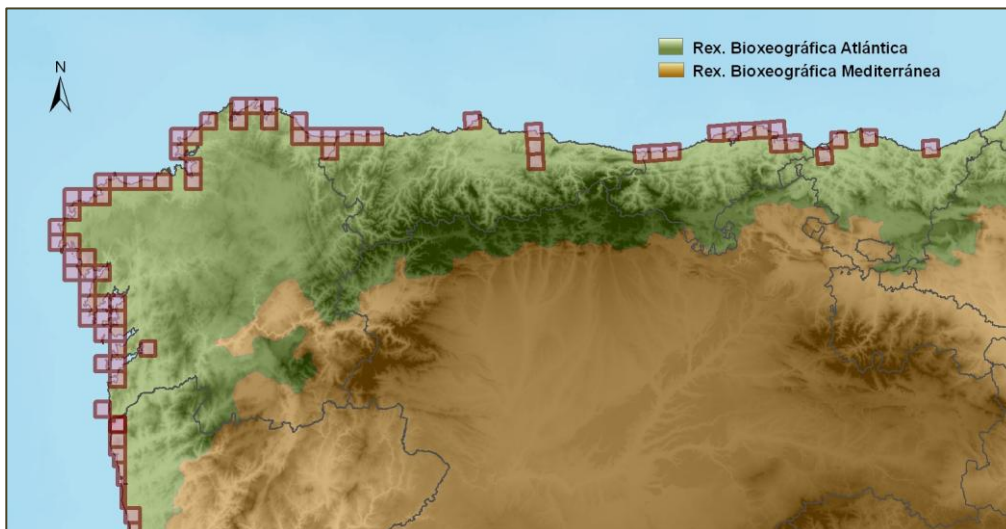

2 Dunas marítimas e continentais

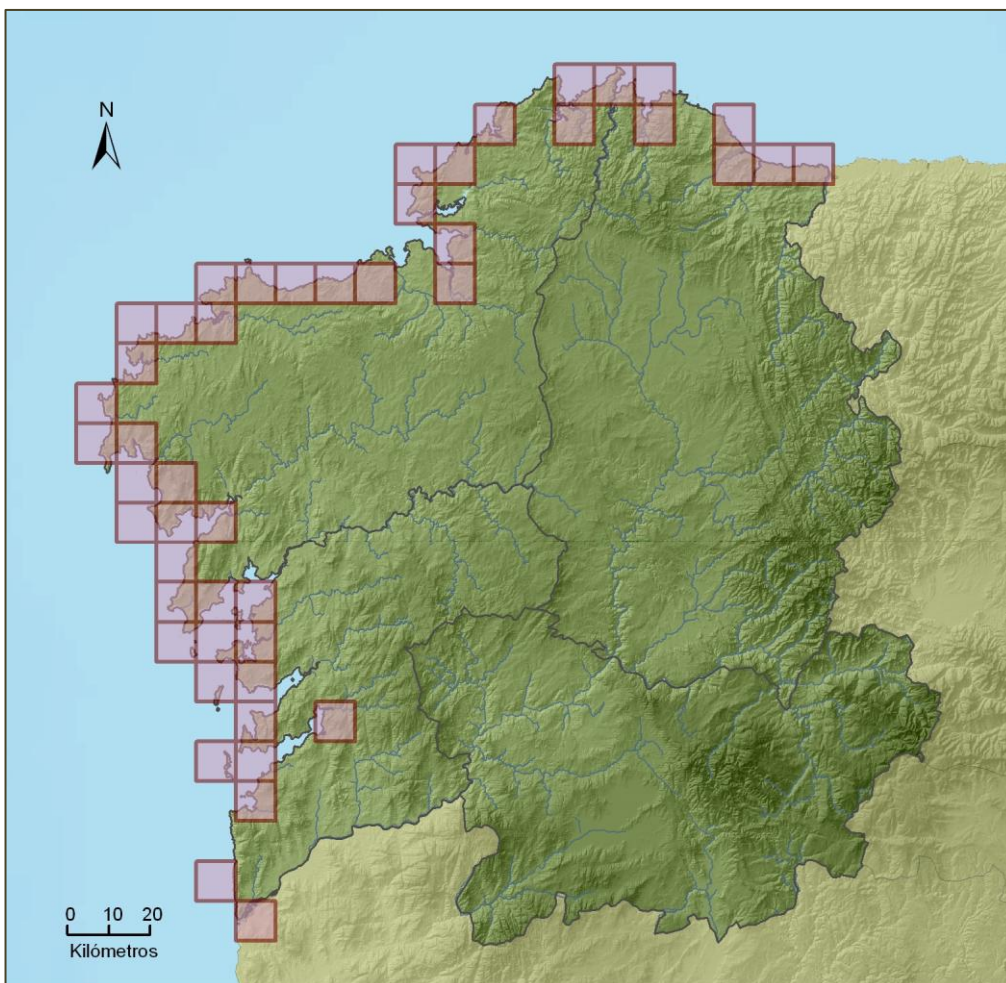
2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.		Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C	●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C		ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C		ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C	●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C	●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	●	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C	●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C		ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C	●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C	●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C		ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C		ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C		ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C		ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu		ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu		ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu		ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu		ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	As Catedrais	Lu	●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu		ES1140009	Cabo Udra	Po ●
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu		ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu		ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu		ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu		ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu		ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu		ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu				

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.		Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C	●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C	●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C	●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C	●	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu		ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu		ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu				

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Aspecto estival dunha duna gris (hábitat 2130*) no que se aprecia o mosaico formado pola vexetación dominada por plantas criptógamas (brións, líques) e por especies de plantas vasculares herbáceas (Praia de Morouzos, Ortigueira).

Vista xeral de cordóns dunares estabilizados (dunas grises), exemplo do hábitat "2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)". Praia da Ladeira (Ribeira).

2 Dunas marítimas e continentais

2130* Dunas costeiras fixas con vexetación herbácea (dunas grises)

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Os areais costeiros en xeral foron utilizados dende antigo para a provisión de area destinada á construción. Con frecuencia este tipo de hábitat é utilizado como lugar de acceso ás praias para o seu desfrute turístico-recreativo.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

O grao de cobertura da vexetación e a súa composición florística son fieis indicadores do estado de conservación do hábitat.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

O tránsito de persoas, gando e vehículos a través das dunas grises provoca alteracións graves sobre a vexetación, favorecendo a extensión de dunas non estabilizadas e a xeneralización de fenómenos erosivos de natureza eólica. Dentro do ámbito galego xeneralizouse a transformación dos sistemas de dunas grises en lugares acondicionados para actividades turísticas e recreativas (aparcamentos, vestiarios e instalacións hixiénicas, xardíns, paseos marítimos, etc.) que contribúen moi negativamente á súa conservación.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A ausencia de pisoteo e pastoreo contribúen ao mantemento do estado de conservación favorable deste hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1972), Valdés-Bermejo & Silva-Pando (1986), Izco et al. (1988, 1989, 1992, 1993, 2000), Guitián (1989), Soñora (1989), Guitián et al. (1989), Guitián & Guitián (1990), Izco (1992), Sánchez Fernández (1991, 1995), Díaz González & Fernández Prieto (1994, 2002), Izco & Sánchez (1996), Míguez Rodríguez et al. (1996), Rodríguez-Oubiña et al. (1998), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998), Cortizo & Sahuquillo (1999), VV.AA. (2003) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Correspondencias

Paleartic	16.24.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	Atlantic decalcified fixed dunes (<i>Calluno-Ulicetea</i>).
Castelán	Dunas fijas descalcificadas atlánticas (<i>Calluno-Ulicetea</i>)

Denominación vulgar

Galego	Toxeiras
Castelán	Non se coñece unha denominación específica para este tipo de hábitat.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Dunas descalcificadas de Francia, Bélxica e Inglaterra, colonizadas por queirogais das alianzas *Calluno-Genistion* ou *Ulicion minoris*, e na Península Ibérica de *Ericion umbellatae*.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Partes posteriores de sistemas dunares ("dunas amarronadas" ou "pardas") e sistemas de dunas remontantes nas que se produciu unha forte decarbonatación debido ao lavado pluvial e o efecto acidificante da materia orgánica.

Fisionomía e estrutura.

Matogueiras máis ou menos densas dominadas por arbustos helio-xerófilos, como *Calluna vulgaris*, *Ulex europaeus*, *Erica cinerea*, etc.

Variabilidade.

Existe certa variación florística neste tipo de hábitat ao longo do litoral galego, xa que se observa un progresivo incremento de especies de cistáceas en sentido E-W, aparecendo ou facéndose máis frecuentes taxóns como *Cistus psilosepalus* ou *Cistus salvifolius*. Ademais, algunhas áreas da provincia de A Coruña intégranse a camariña (*Corema album*) ou o endemismo galaico-portugués *Centaurea corcubionensis*. Pola contra, cara ao N da Ría do Ferrol, *Erica ciliaris* aparece con certa frecuencia neste tipo de matogueiras.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Calluna vulgaris, *Carex arenaria*, *Carex trinervis*, *Erica ciliaris*, *Erica cinerea*, *Erica scoparia*, *Festuca vasconensis*, *Pseudoarrhenatherum longifolium*, *Ulex australis*.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Calluna vulgaris, *Carex arenaria*, *Carex trinervis*, *Centaurea corcubionensis*, *Cistus salvifolius*, *Corema album*, *Erica ciliaris*, *Erica cinerea*, *Pseudoarrhenatherum longifolium*, *Silene maritima*, *Ulex europaeus*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Non se coñecen

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE CALLUNO-ULICETEA

Orde Ulicetalia minoris

Alianza *Dactylido maritimae-Ulicion maritimi*

As. *Cisto salvifolii-Ulicetum humilis*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto, polo xeral, con dunas grises (2130*) e queirogais secos europeos (4030). Máis raramente faino con depresións intradunares húmidas (2190), afloramentos rochosos silíceos (8220) e formacións de megaforbios eutrofos (6430).

2 Dunas marítimas e continentais

2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Trátase dun tipo de hábitat exclusivo das costas atlánticas europeas.

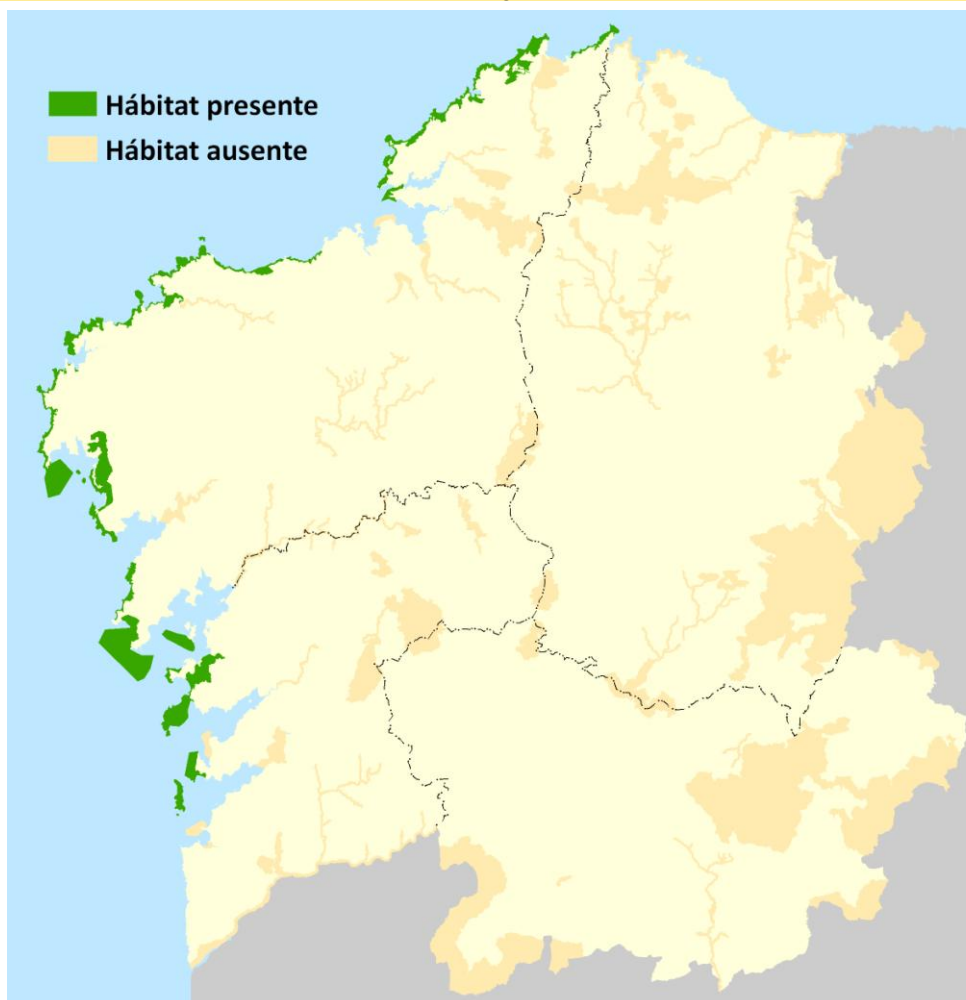
Distribución en Galicia

Presente ao longo de toda a costa, con especial representación na provincia de A Coruña (Costa Ártabra e Costa dá Morte).

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Hábitat representado en diversos espazos litorais.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

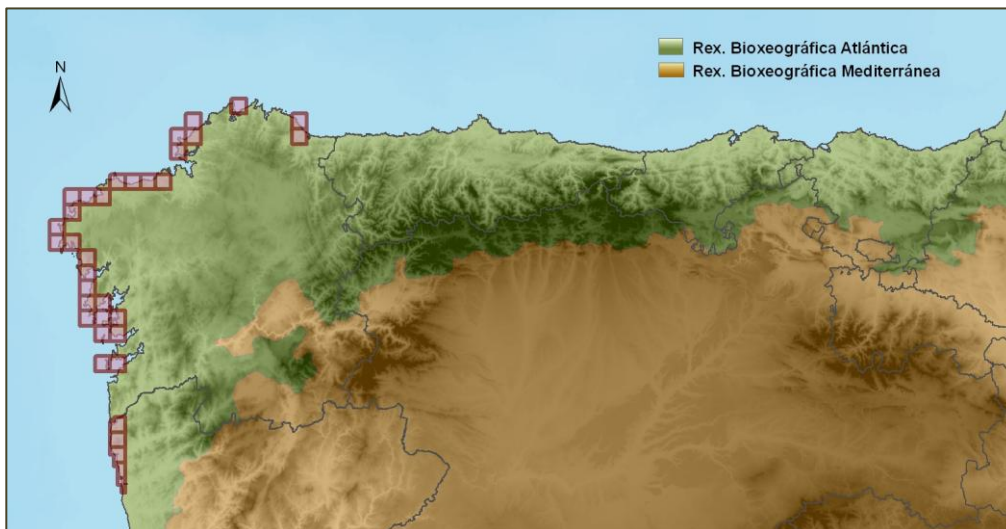

2 Dunas marítimas e continentais

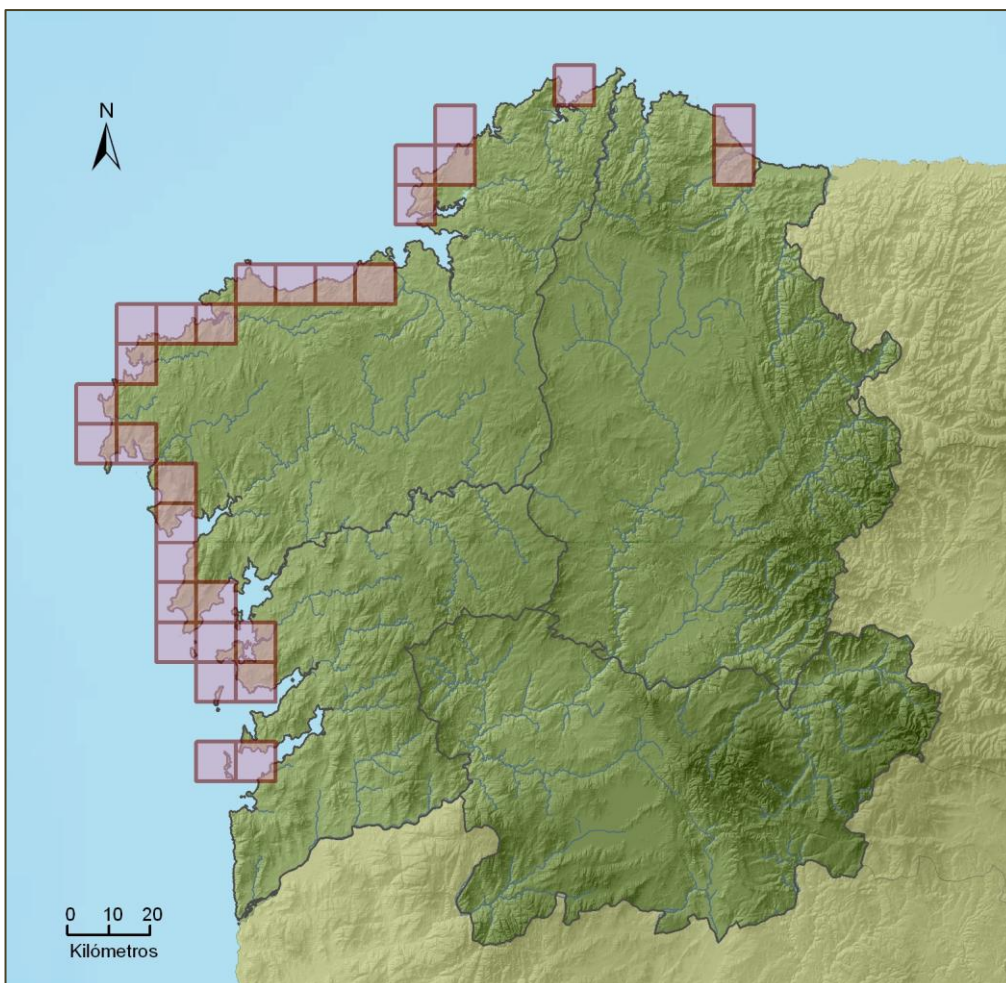
2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	Ás Catedrais	Lu	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cíes	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu			

2 Dunas marítimas e continentais

2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Dunas "pardas", cubertas por matogueiras características do hábitat "2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)" na parte N da Enseada do Trece (Camariñas).

Vista cara ao E dende Cabo Prior (Ferrol). En primeiro termo apréciase a morfloxía ondulada dun antigo sistema de dunas actualmente colonizado por matogueiras representativas do hábitat "2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)". Este tipo de hábitat tamén está presente na parte posterior das praias de Sta. Comba e Ponzos, visibles parcialmente no cuadrante superior dereito da imaxe.

2 Dunas marítimas e continentais

2150* Dunas fixas descalcificadas atlánticas (*Calluno-Ulicetea*)

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Nalgunhas áreas, este tipo de hábitat foi utilizado como fonte de "estrume" destinado á obtención de abono orgánico empregado nos cultivos agrícolas.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

O grao de cobertura da vexetación e a súa composición florística son fieis indicadores do estado de conservación do hábitat.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

Os incendios forestais afectan con certa frecuencia a este tipo de hábitat. A construción non controlada de vivendas tamén afectou negativamente a este hábitat. En diversos lugares realizáronse repoboacións forestais con piñeiros (principalmente *Pinus pinaster*) que tiveron un éxito desigual.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

O abandono dos labores agrícolas tradicionais e o control dos incendios forestais permiten a recuperación de moitas das representacións galegas deste tipo de hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1972), Izco et al. (1988, 1989, 1992, 1993, 2000), Guitián (1989), Soñora (1989), Guitián et al. (1989), Guitián & Guitián (1990), Izco (1992), Sánchez Fernández (1991, 1995), Izco & Sánchez (1996), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998), Izco et al. (2006) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Correspondencias

Paleartic	16.3 = 16.31 a 16.35.
Ramsar	E.
IHG	1.2.3, 1.4.2.

Denominación oficial

Inglés	Humid dune slacks.
Castelán	Depresiones intradunales húmedas

Denominación vulgar

Galego	Dunas, xunqueiras, xuncais.
Castelán	Dunas.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Depresións húmidas de sistemas dunares. Estas pequenas cubetas húmidas son hábitats moi ricos e específicos altamente ameazados pola desaparición das capas freáticas.

Subtipos:

- 16.31: charcas de depresións húmidas (*Charetum tomentosae*, *Elodeetum canadense*, *Hippuridetum vulgaris*, *Hottonietum palustris*, *Potametum pectinati*): comunidades acuáticas de láminas permanentes de auga doce.
- 16.3: céspedes xuncais pioneiros de depresións húmidas (*Juncenion bufonii* p.: *Gentiano-Erythraetum littoralis*, *Hydrocotylo-Baldellion*): formacións pioneiras de lugares húmidos e charcas intradunares sobre solos de baixa salinidade.
- 16.33: fens de depresións intradunares húmidas: formacións de fens calcarios e, ocasionalmente, ácidos (cf. 54.2, 54.4, en particular 54.21, 54.2 H, 54.49): a miúdo invadidas por salgueiros rastreiros, que ocupan as áreas máis húmidas destes lugares.
- 16.34: céspedes gramínoides de depresións intradunares: céspedes higrófilos de gramíneas e ciperáceas (ver 37.31, 37.4) das depresións intradunares, a miúdo con salgueiros rastreiros (*Salix rosmarinifolia*, *Salix arenaria*).
- 16.35: carrizais e xunqueiras de depresións intradunares húmidas (cf. 53.1, 53.2, 53.3).

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Depresións topográficas situadas no interior ou cara á parte traseira de sistemas dunares costeiros que presentan encharcamento temporal ou a capa freática próxima á superficie durante todo o ano.

Fisionomía e estrutura.

A vexetación que caracteriza este hábitat comprende dende comunidades de carófitos localizadas en charcas semipermanentes ou permanentes, ata formacións herbáceas dominadas por monocotiledóneas (géns. *Juncus*, *Eleocharis*, *Carex*, etc.) que conforman cinturas máis ou menos concéntricas. Nalgúns casos poden constituírse cinturas de vexetación cunha importante presenza de salgueiros (*Salix atrocinerea*).

Variabilidade.

Aínda que xeralmente este tipo de hábitat se mostra baixo a aparencia de xunqueiras máis ou menos extensas, en detalle pode existir unha ampla gama de comunidades vexetais representadas.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Non se mencionan.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Agrostis stolonifera var. *pseudopungens*, *Carex extensa*, *Juncus maritimus*, *Limonium serotinum*, *Paspalum vaginatum*, *Plantago maritima*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

Rumex rupestris, *Spiranthes aestivalis*.

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE CHARETEA FRAGILIS

Orde Charetalia hispidae

Alianza Charion fragilis

Orde Nitelletalia flexilis

Alianza Nitellion flexilis

CLASE JUNCETEA MARITIMI

Orde Glauca-Puccinellietalia

Alianza Glauco maritimae-Juncion maritimi

As. *Xunco maritimi-Caricetum extensae*

CLASE ISOETO-LITTORELLETEA

Orde Littorelletalia

Alianza Hyperico elodis-Sparganion

As. *Eleocharitetum multicaulis*

Alianza Eleocharition acicularis

As. *Littorello-Eleocharitetum acicularis*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat está asociado a dunas grises (2130*) e, máis raramente, dunas móbiles (brancas) (2120*), dunas fixas descalcificadas atlánticas (2150*) e dunas con vexetación esclerófila (2260).

Vista panorámica da extensa depresión húmida situada tras os cordóns dunares da Praia de Razo (Carballo).

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Trátase dun tipo de hábitat amplamente distribuído ao longo das áreas costeiras europeas.

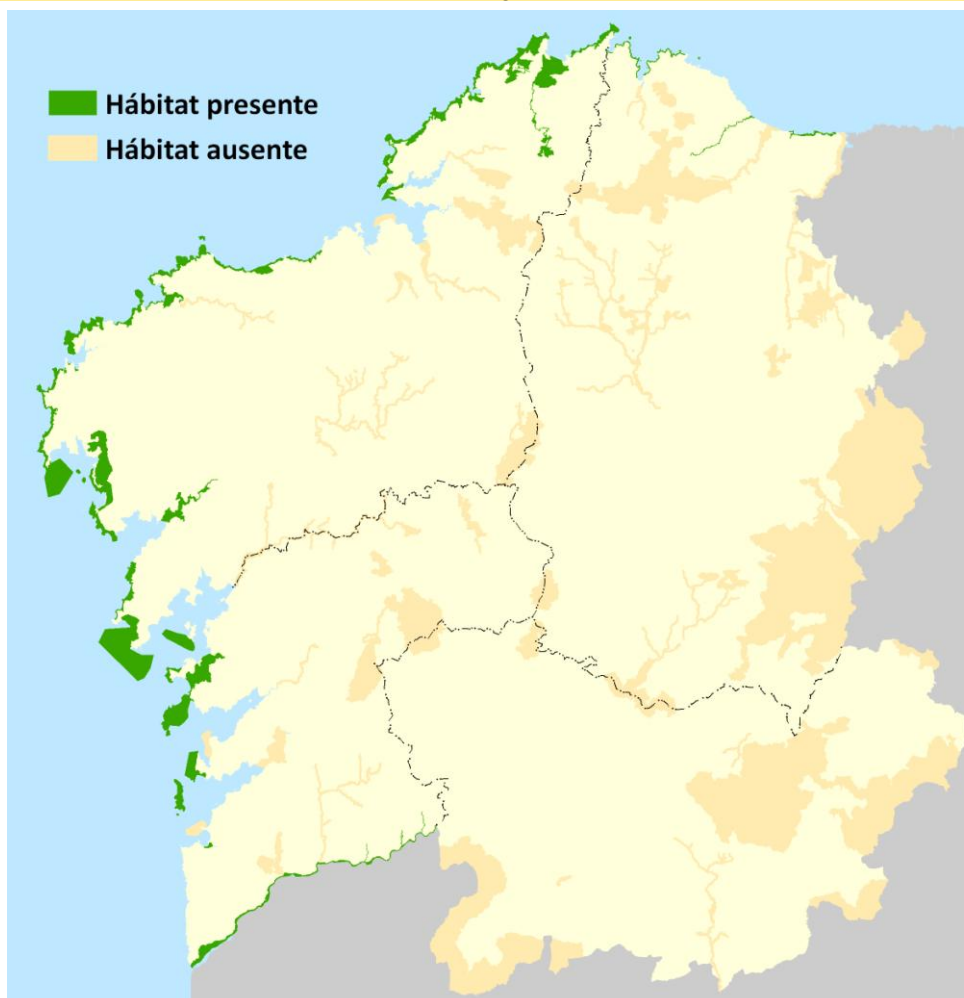
Distribución en Galicia

Presente na maior parte dos sistemas dunares de Galicia.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente en grande parte dos espazos costeiros.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

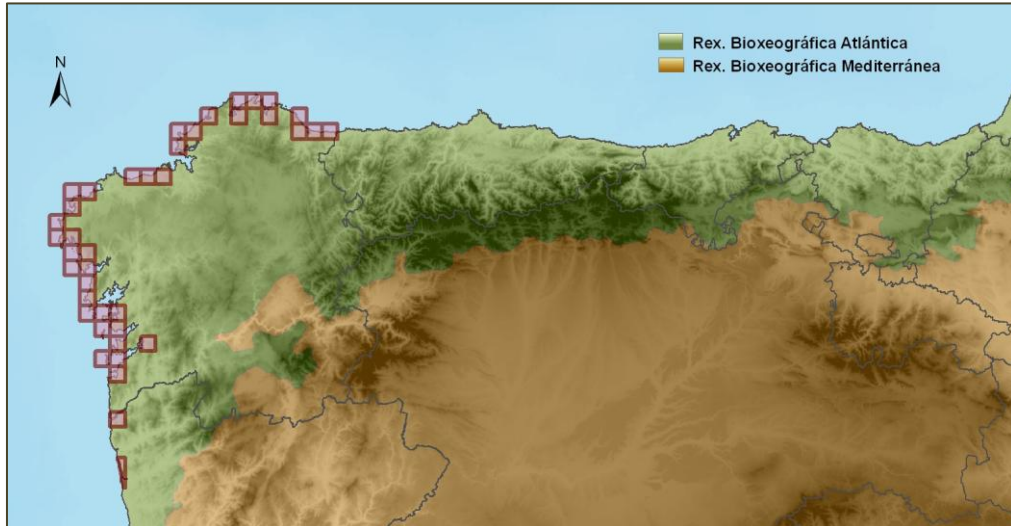

2 Dunas marítimas e continentais

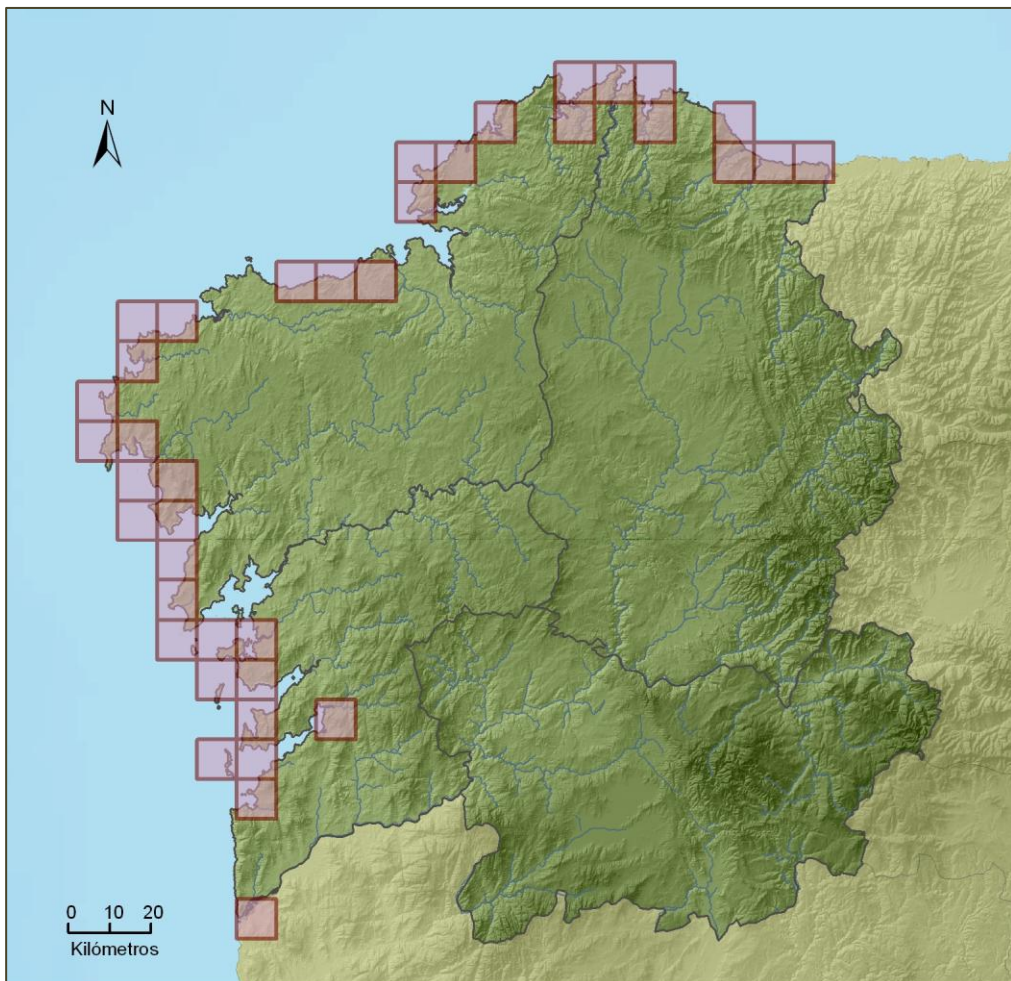
2190 Depresións intradunares húmidas

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C ●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa dá Mariña Occidental	Lu ●
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C ●	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C ●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po ●
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po ●
ES1120005	As Catedrais	Lu ●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu ●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C ●	ES1130009	Serra de Enciña dá Lastra	Ou
ES0000176	Costa dá Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa dá Mariña Occidental	Lu ●	ES0000375	Esteiro do Miño	Po ●
ES0000374	Ancares	Lu			

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Vista parcial dunha depresión intradunar húmida ocupada por unha xunqueira de *Juncus maritimus* na Praia de Morouzos (Ortigueira).

Depresión intradunar húmida de grande desenvolvemento lonxitudinal na trasduna da Praia da Ladeira (Ribeira).

2 Dunas marítimas e continentais

2190 Depresións intradunares húmidas

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Non se coñece un aproveitamento tradicional específico para este tipo de hábitat.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A composición florística, densidade e estrutura da vexetación que caracteriza a este tipo de hábitat é un indicador axeitado para avaliar o seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

A alteración do réxime hidrolóxico característico deste tipo de hábitat, ao igual que o tránsito de persoas ou vehículos ao seu través, levan consigo unha deterioración apreciable do seu estado de conservación.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A conservación da dinámica hidrolóxica propia deste tipo de hábitat e a ausencia de pisoteo e pastoreo contribúen ao mantemento do estado de conservación favorable deste hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1972), Valdés-Bermejo & Silva-Pando (1986), Izco et al. (1988, 1989, 1992, 1993, 2000), Guitián (1989), Soñora (1989), Guitián et al. (1989), Guitián & Guitián (1990), Izco (1992), Sánchez Fernández (1991, 1995), Díaz González & Fernández Prieto (1994, 2002), Izco & Sánchez (1996), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998), Cortizo & Sahuquillo (1999), VV.AA. (2003) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2230 Dunas con céspedes do *Malcolmietalia*

Correspondencias

Paleartic	16.228.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	<i>Malcolmietalia</i> dune grasslands.
Castelán	Dunas con céspedes del <i>Malcolmietalia</i> .

Denominación vulgar

Galego	Dunas.
Castelán	Dunas.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Asociacións de pequenos terófitos de óptimo fenolóxico pímaveral, con *Malcomia lacera*, *Malcomia ramosissima*, *Evax astericiflora*, *Evax lusitanica*, *Anthyllis hamosa*, *Linaria pedunculata*, sobre solos areosos profundos das depresións intradunares costeiras.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Hábitat asentado sobre depresións ou planicies desenvolvidas sobre depósitos areosos costeiros potentes sometidos a certa actividade erosiva eólica ou desprovistos doutro tipo de cuberta vexetal debido á actividade humana (extracción de area).

Fisionomía e estrutura.

As comunidades vexetais que caracterizan este tipo de hábitat presentan unha baixa cobertura e están dominadas por terófitos e plantas crasifolias adaptadas á salinidade e a seca.

Variabilidade.

Trátase dun hábitat bastante homoxéneo en toda a súa área de distribución.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Anthyllis hamosa, *Evax astericiflora*, *Evax lusitanica*, *Linaria pedunculata*, *Malcomia lacera*, *Malcomia ramosissima*.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Asterolinum linum-stellatum, *Cerastium diffusum*, *Cerastium pumillum*, *Erodium cicutarium* subsp. *bipinnatus*, *Malcomia ramosissima*, *Medicago littoralis*, *Mibora minima*, *Omphalodes littoralis* subsp. *gallecica*, *Polycarpon diphyllous*, *Pseudorhiza pumila*, *Rumex bucephalophorus* subsp. *hispanicus*, *Sedum arenarium*, *Silene littorea*, *Viola kitaibeliana* subsp. *henriquesii*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

*Omphalodes littoralis**.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE HELIANTHEMETEA GUTTATI

Orde *Malcolmietalia*

Alianza Linarion pedunculatae

As. *Viola henriquesii-Silenetum littoreae*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat forma mosaico con dunas móbiles litorais con *Ammophila arenaria* (2120) e dunas grises (2130*).

2 Dunas marítimas e continentais

2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Hábitat exclusivo das áreas litorais mediterráneas e termo-atlánticas de Europa.

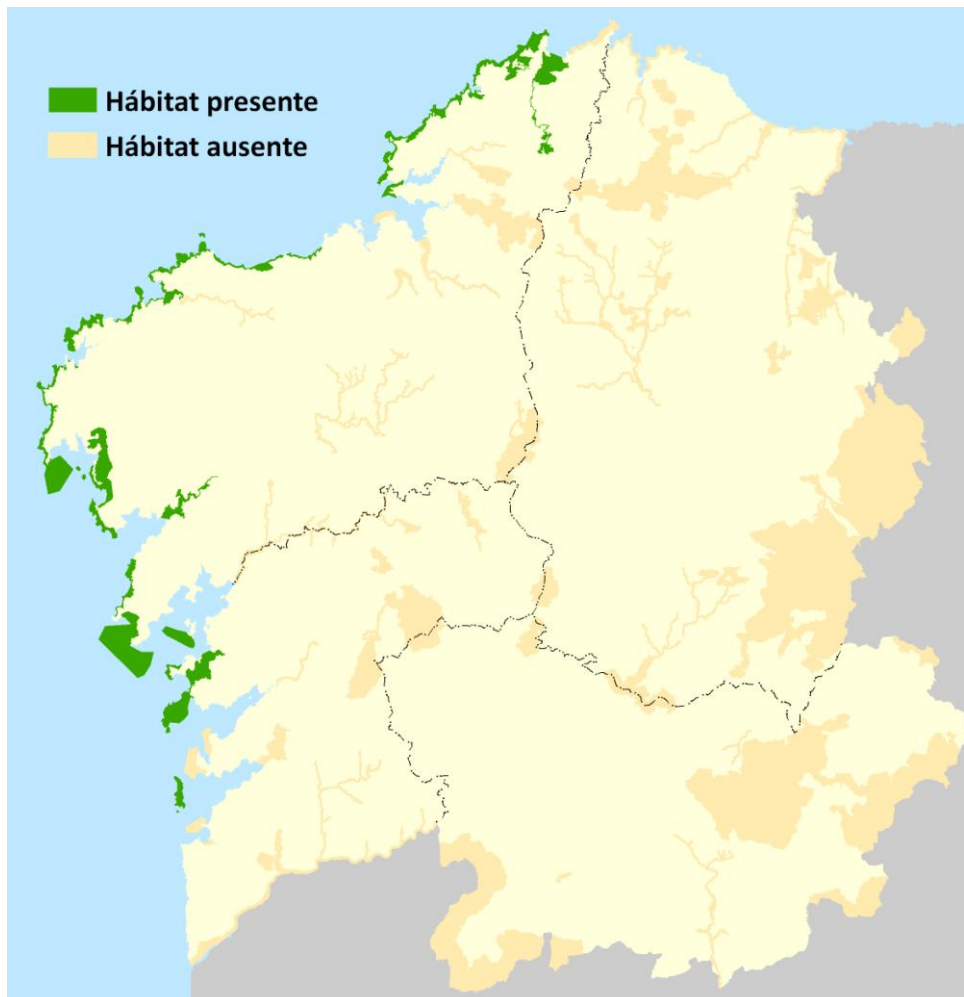
Distribución en Galicia

Presente ao longo dos sistemas dunares do litoral atlántico de Galicia comprendido entre o Cabo Ortegal e as Illas Cíes.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente na maior parte dos espazos costeiros da provincia de A Coruña e Pontevedra.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

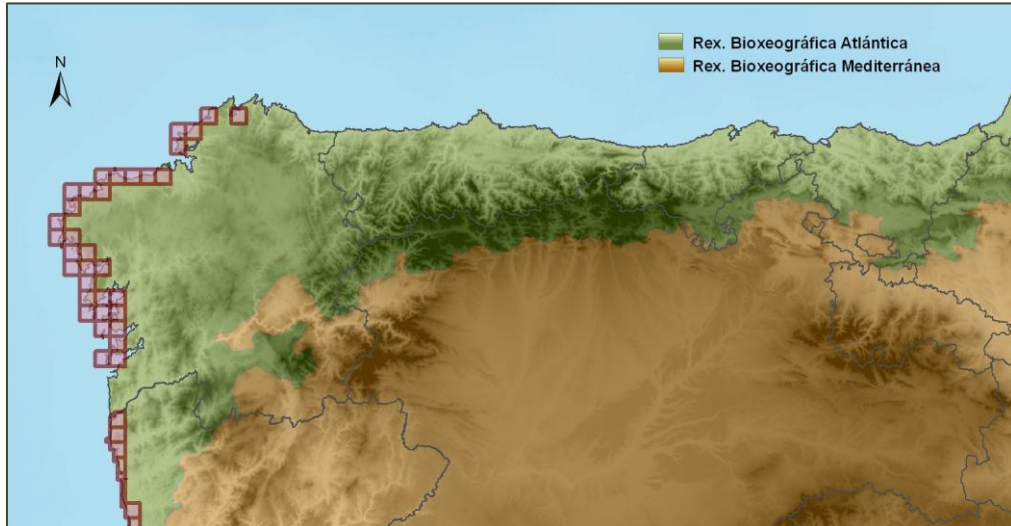

2 Dunas marítimas e continentais

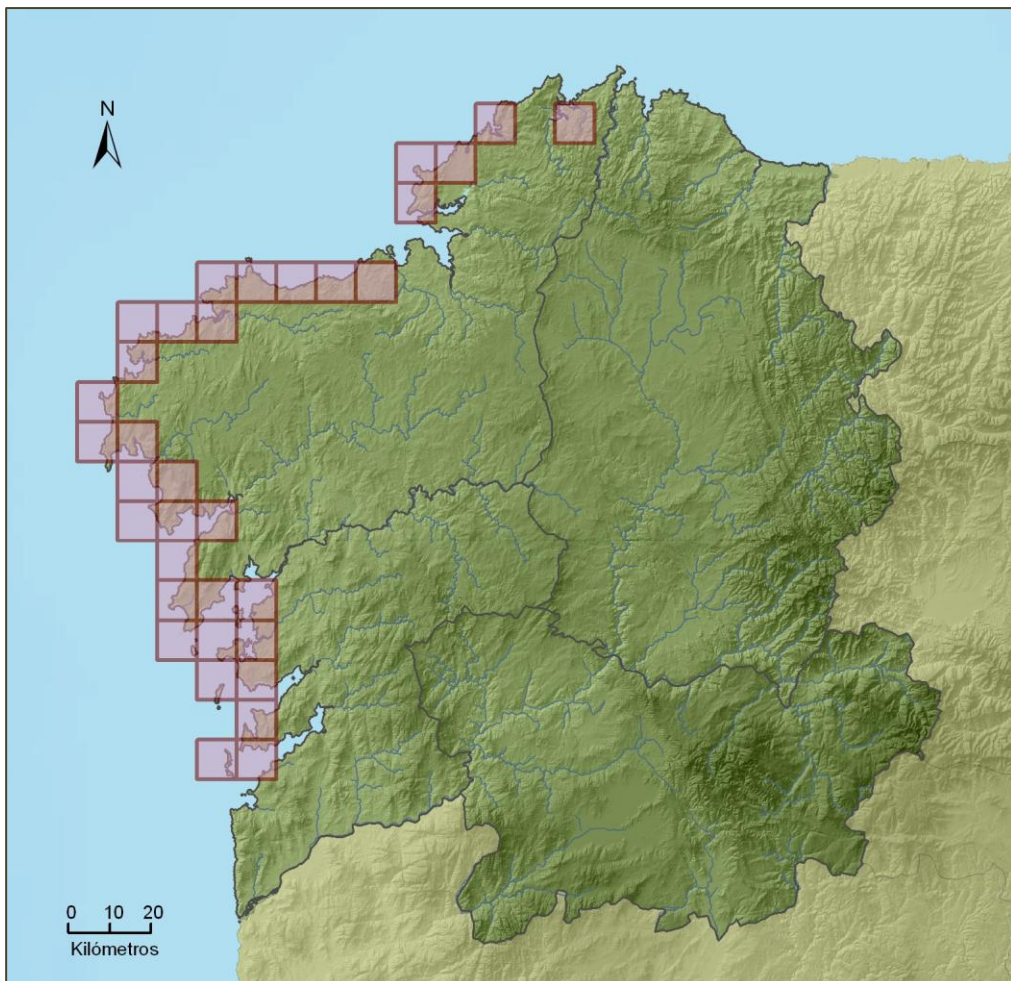
2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.		Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	●	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C	●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragos do Eume	C		ES1120017	Costa dá Mariña Occidental	Lu
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C		ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C	●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C	●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C		ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C	●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C		ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C		ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	●	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C	●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C		ES0000001	Illas Cies	Po
ES1110014	Serra do Careón	C		ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C		ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C		ES1140003	A Ramallosa	Po
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu		ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po
ES1120002	Río Eo	Lu		ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu		ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu		ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	As Catedrais	Lu		ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu		ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzal-Agüeira	Lu		ES1140010	Costa da Vela	Po
ES1120008	Monte Faro	Lu		ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu		ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu		ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu		ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu		ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu		ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu				

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.		Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C	●	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C	●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C	●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C	●	ES0000001	Illas Cies	Po
ES0000085	Ribadeo	Lu		ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po
ES0000373	Ría de Foz	Lu		ES0000254	Illa de Ons	Po
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu		ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu				

2 Dunas marítimas e continentais

2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Detalle dunha representación do hábitat "2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*" no que se aprecian algunhas das súas especies características en Galicia, como *Omphalodes littoralis* subsp. *gallaecica* (centro da imaxe), *Sedum arenarium* ou *Mibora minima*, cara aos lados. Praia de Doniños (Ferrol) (Autor: J. Amigo Vázquez).

Aspecto estival do ambiente característico no que se desenvolve a vexetación do hábitat "2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*". Praia do Mar de Fôra (Fisterra).

2 Dunas marítimas e continentais

2230 Dunas con céspedes do *Malcomietalia*

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Como outros tipos de hábitat dunares, non se coñece un uso tradicional para este, salvo o común aos anteriores derivado do aproveitamento turístico das praias ou da extracción localizada de area.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

O grao de cobertura da vexetación e a súa composición florística son bos indicadores do estado de conservación do hábitat.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

Os acondicionamentos mecánicos do acceso ás praias así como a extracción de area constitúen serias ameazas para a conservación deste tipo de hábitat.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A ausencia de actuacións antrópicas favorece a permanencia e continuidade espacial deste tipo de hábitat.

Bibliografía

Bellot (1968), Álvarez Díaz (1972), Izco et al. (1988), Guitián (1989), Soñora (1989), Guitián & Guitián (1990), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998), VV.AA. (2003) e datos propios.

2 Dunas marítimas e continentais

2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*

Correspondencias

Palaearctic	16.28.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	<i>Cisto-Lavanduletalia</i> dune sclerophyllous scrubs.
Castelán	Dunas con vexetación esclerófila del <i>Cisto-Lavanduletalia</i>

Denominación vulgar

Galego	Camariñais, caramiñais.
Castelán	Dunas.

Descrición científica

Descrición do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Matogueiras esclerófilas ou lauroides establecidas sobre dunas das rexións mediterránea e termoatlántica. O código 32 pode usarse en combinación co 16.28 para precisar o hábitat. Vexetación dunar similar incluída nas alianzas *Pistacio-Rhamnetalia* e *Cisto-Micromerietea*.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Matogueiras pouco densas de mediano porte que crecen preferentemente sobre sistemas de dunas litorais ou remontantes estabilizadas e, máis raramente, afloramentos rochosos graníticos.

Fisionomía e estrutura.

Formacións arbustivas de cobertura variable dominadas por diversas especies leñosas entre as que destacan *Corema album*, *Cistus salvifolius*, *C. psilosepalus*, *Daphne gnidium* e *Ulex europaeus*.

Variabilidade.

Trátase dun hábitat pouco variable.

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Non se indican.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Corema album, *Cistus salvifolius*, *Cistus psilosepalus*, *Daphne gnidium*, *Ulex europaeus*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Non se coñecen.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE CISTO-LAVANDULETEA

Orde *Stauracantho genistoidis-Halimietalia commutati*

Alianza Coremation albi

As. *Festuco-Coremetum albi*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat entra en contacto con outros tipos de hábitats dunares (2120, 2130, 2150) e, máis raramente, con queirogais secos (4030) e encostas rochosas silíceas (8220).

2 Dunas marítimas e continentais

2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

Distribución na Unión Europea

Tipo de hábitat exclusivo das áreas costeiras mediterráneas e, puntualmente, termo-atlánticas.

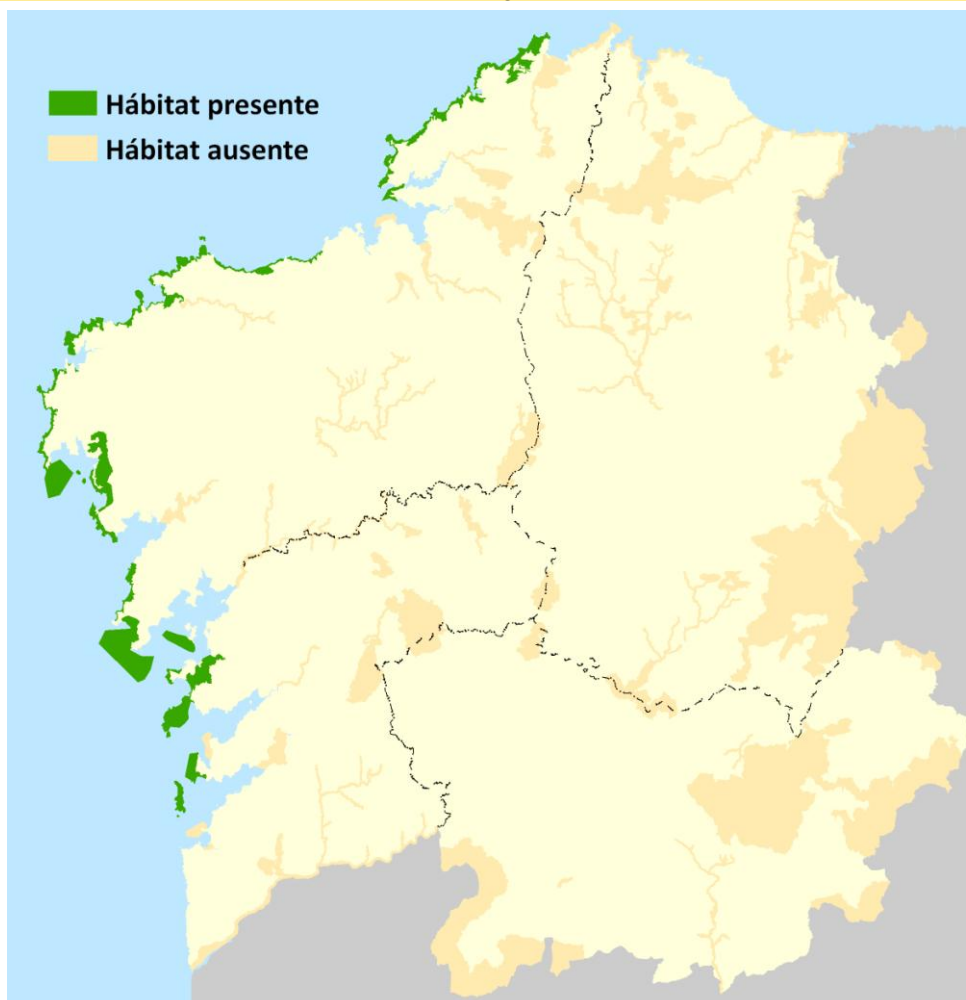
Distribución en Galicia

Presente ao longo de diversos puntos do litoral galego.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente en diversos espazos costeiros de A Coruña e Pontevedra.

Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

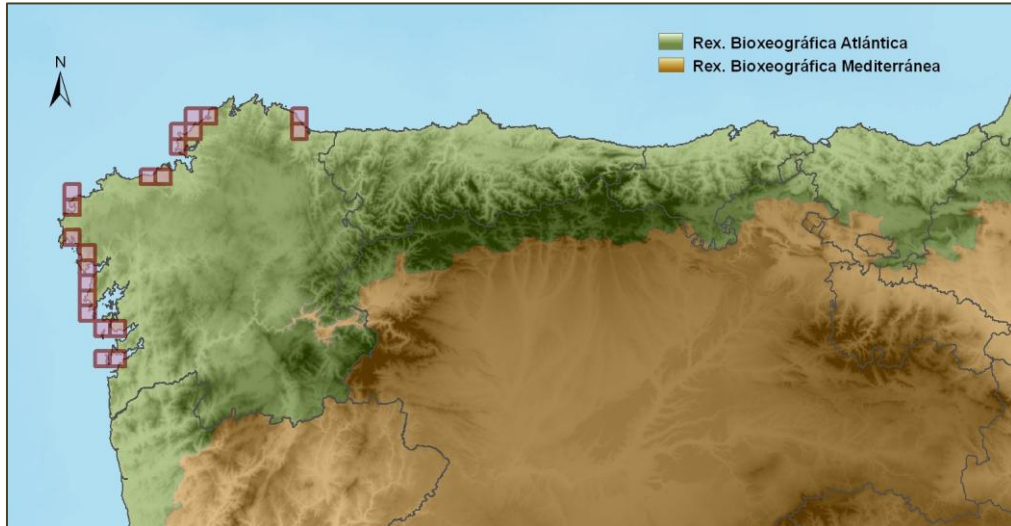

2 Dunas marítimas e continentais

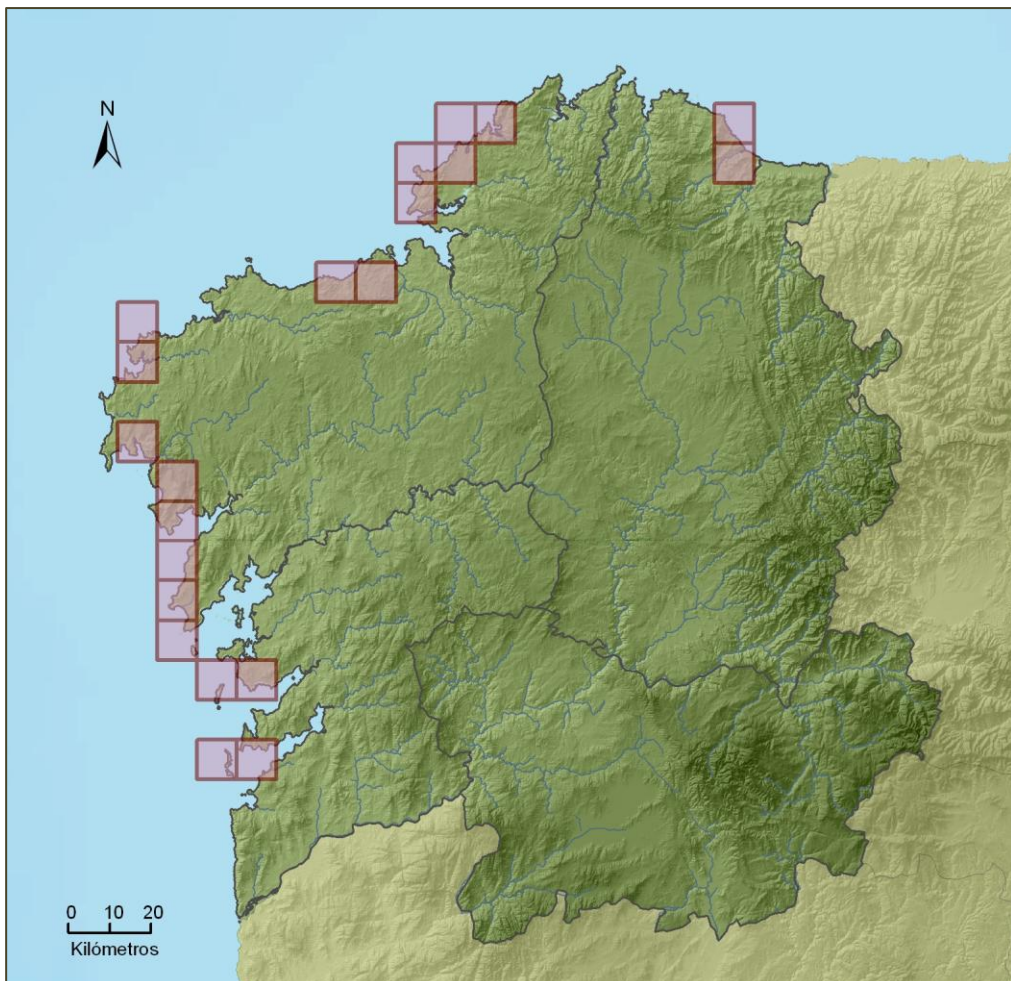
2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

2 Dunas marítimas e continentais

2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C ●	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C ●	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C ●	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C ●	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C	ES1130007	Pena Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	ES1130008	Pena Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C ●	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po
ES1110016	Río Tambre	C	ES1140003	A Ramallosa	Po
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po ●
ES1120002	Río Eo	Lu	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	As Catedrais	Lu	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzal-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po ●
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budiño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrado	C	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C ●	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C ●	ES0000437	Pena Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C ●	ES0000001	Illas Cies	Po ●
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po ●
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po ●
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu			

2 Dunas marítimas e continentais

2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Vista parcial da Enseada de Trece (Camarinas) na que se poden apreciar representacións do hábitat "2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*" identificables pola presenza de matas baixas de *Corema album*.

Detalle dun pé femia de camariña (*Corema album*), mostrando os característicos froitos esbrancuxados (Praia de Pantín, Valdoviño).

2 Dunas marítimas e continentais.

2260 Dunas con vexetación esclerófila do *Cisto-Lavanduletalia*.

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Non se coñece un aproveitamento especial para o conxunto do hábitat, se ben os froitos da *camariña* foron recolectados tradicionalmente para a elaboración artesanal de licores a destinados ao consumo familiar.

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A fisionomía e composición florística da vexetación característica deste tipo de hábitat son indicadores fiables do seu estado de conservación.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

O mantemento da presión turística en determinados puntos do litoral galego onde está presente este tipo de hábitat produce unha deterioración importante do seu estado de conservación. A recolección indiscriminada de froitos de *camariña* podería comprometer a súa viabilidade naqueles lugares nos que se atopan poboacións reducidas desta especie.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

O descenso de presión turística en determinados puntos do litoral galego contribuiría a unha mellora apreciable do estado de conservación do hábitat.

Bibliografía

Losa (1975), Guitián (1989), Guitián & Guitián (1990), Sánchez Fernández (1991), Soñora (1994b), Míguez Rodríguez et al. (1996), Sanmartín Bienzobás & Lago Canzobre (1998) e datos propios.

